

Konstnären

ÅSA JUNGNELIUS
ÄR KONSTNÄREN

INKÖPARNA

De bestämmer
över konstpengarna

SAMTAL

Issa Tuma överger
aldrig Aleppo

REPORTAGE

Den mexikanska
konstskatten

»Jag har svårt att förstå att det finns andra färger än rosa.«

ÅSA JUNGNELIUS

Den första svenska boesner-katalogen är här!

På de 200 sidorna hittar du:

- ▶ Ett stort urval av material, produktnyheter och innovationer.
- ▶ Fräscha impulser och idéer till ditt konstnärliga arbete.
- ▶ Inspirerande exempel på hur du kan använda materialen och en insyn i den aktuella konstscenen.

boesner erbjuder 10% rabatt för alla medlemmar i KRO/KIF

Detta förutsätter att man i förhand anmäler sig hos kundservicen med telefonnummer 0304 666036 eller hos sverige@boesner.com

Sveriges stora nätbutik för konstnärsmaterial med över 12 000 artiklar.

ÅSA JUNGNELIUS: :

”När jag valde glas för att föra samtal om könsmaktordningen, tänkte jag att jag lurade folk att titta, för folk tror gott om glas.” sidan 16.

PROSA: *Rutiner*, av **Dimen Abdulla**. MARCEL PROUST började dagen 03:00-06:00, rökte opium för att underlätta sin astma därefter kaffe och croissant FRANCIS BACON var beroende av sömnpiller. Han led av insomni och brukade läsa kokböcker som avslappning, hans enda träning var måleriet. I hans diet ingick stora mängder vitlökspulver, äggulor, sötsaker, kaffe och en halv flaska alkohol [...] sidan 42.

KONSTEN ATT: starta ett konstnärresidens. **Lina Berglund** ger sina bästa tips, sidan 46.

REPORTAGE: Den mexikanska konstskatten. Mexiko är det enda landet i världen där konstnärer kan betala inkomstskatten i verk, sidan 26.

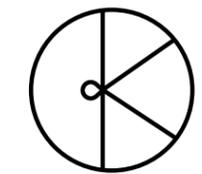

REPORTAGE: De köper in den offentliga konsten. **Mia Zeeck** köper in lös konst till Nya Karolinska, det största offentliga konstprojektet hittills i Sverige. KONSTNÄREN har träffat dem som håller i konstpengarna, sidan 30.

KONSTNÄREN **Åsa Jungnelius** är numrets konstnär, sidan 16.

SAMTALET: Konstnären som aldrig överger Aleppo. Issa Touma är i Gävle som världens första fristadskonstnär, sidan 38.

BILDUPPHOVS RÄTT: Alla äger konstverket, men upphovsrätten är konstnärens, sidan 52.

BRITT IGNELL KARLBRAND:

”Pensionen kommer att bli skrattretande låg” Debatt, sidan 6.

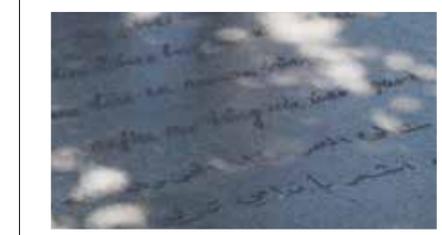
MAKT: **Staffan Rydén**. Den traditionella gallerivärlden får nya konkurrenter, enligt Västra Götalandsregionens kulturchef, sidan 14.

FORSKAREN: **Mårten Medbo** talar i Iera, sidan 9.

REFLEKTION: Den litterära konstnären. **Ida Therén** söker tidstypiska konstnärroller i romanhyllan, sidan 40.

GESTALTAREN: **Karolina Erlingsson** samlar minnen av hav utanför Malmö Live, sidan 7.

KRO/KIF MEDLEMSSIDOR sidorna 48-51.
Sanna Svedestedt Carboo:
”Det ska vara enkelt att ge och ta rätt betalt”
sidan 48.

Britt Ignell Karlbrand
konstnär från Bottna i
Bohuslän, fortsätter debatt-
serien om framtidens
konstpolitik.

Debatt

Mer debatt:
Gertrud
Sandqvist: Inför
ett nytt stöd för
nyutexaminerade.
kro.se

BRITT IGNELL KARLBRAND:

Det måste ges möjligheter för den enskilde konstnären att försörja sig.

En konstnär är en person som egenvälldigt har givit sig uppdraget att formulera sig med de medel som hen själv väljer. På dessa grunder söker sig vederbörande till sammanhang där likasinnade finns. De söker sig till konstskolor, konsthögskolor, kollektivverkstäder, konstnärskolor, gallerier, konsthallar och andra spontant uppkomna grupperingar och kretsar. Ur denna jordmån groer konstlivet. Resonemang uppstår och motsättningar blir kraftkällor, det ena växer in i det andra. Sedan länge döda konstnärer ger energi åt samtida, vare sig det sker medvetet eller omedvetet och på det viset länkas tiderna ihop. Som en väv, där ingen kronologi råder utan varje tråd är lika viktig som någon annan. Så tycker jag om att betrakta konstvärlden. Som en organiskt växande struktur där varken början eller slut finns. Den bilden ger mig energi och mod att fortsätta mitt självpåtagna uppdrag att formulera mig på de sätt jag väljer.

För att fullfölja uppdraget krävs tid. Tid att reflektera, tid att misslyckas, tid att gå vilse för att hitta till platser som inte gick att veta något om innan de uppstod. Tid att ta in andras funderingar och integrera dem med de egna. Tid att leka och att allvarigt mötas.

Det säger sig självt att inte alla är tillräckligt uthålliga i detta för att bli yrkesutövande. Somliga blir ändå det och de ska naturligtvis ha betalt för sitt arbete. Men hur?

Det är ytterst få konstnärer som lever på att sälja enskilda artefakter. Utställningar och andra offentliga framträdanden ger inte ersättning i proportion

till det nerlagda arbetet. MU-avtalet räcker inte till.

Ibland kan ett offentligt gestaltungs-uppdrag ge ekonomisk trygghet en period, eller ett statligt arbetsstipendium, eller ett deltids lärarjobb på konstskola, men det är många som står på kö för varje sådan möjlighet. Vid sjukdom eller arbetslöshet finns inget skyddsnät. Socialförsäkringssystemet har till exempel jag aldrig kunnat ta del av fast jag varit verksam i åtskilliga decennier. Pensionen kommer att bli skrattretande låg, när den tiden kommer. Ändå är jag uthållig (tjurskallig?) nog att framhärda i min profession.

Jag menar nämligen att jag gör ett viktigt arbete, att vi konstnärer gör ett viktigt arbete. Att just det enskilda konstnärskapet är själva grundbulen. Från politiskt håll är det åtkomligare att stödja sammanslutningar av konstnärer, institutioner och kollektiva lösningar. Det är tydligare, lättare att förstå, enklare att rättfärdiggöra ekonomiskt stöd.

Att ge enskilda konstnärer förutsättningar att få gå i obanad terräng och sedan utvinna något ur det kan vara en svår sak att få igenom politiskt. Det kan jag förstå. Ändå hävdar jag att det, jämsides med satsningar på sammanslutningar, också måste ges möjligheter för den enskilde konstnären att försörja sig. Därför är mina förslag:

- De statliga stipendierna ska vara fler och pensionsgrundande!
- Visningsersättningen ska höjas!
- MU-avtalet ska utökas!
- Socialförsäkringssystemen måste ge trygghet även åt konstnärer! ●

Minnenas hav Var? Malmö Live När? Juni 2015 På uppdrag av: Malmö stad

VERK

KAROLINA ERLINGSSON
Minnenas hav, 2015.

Karolina Erlingsson fick uppdraget att gestalta ett parkrum i anslutning till det nya konserthuset Malmö Live. Resultatet är tretton Malmöbors nedskrivna minnen om hav som i originalens handstil återfinns i grafisk betong på en gångslänga genom parken.

Hur fick du idén till *Minnenas Hav*?

– Det var en öppen tävling för konstnärlig gestaltning där vi som var intresserade fick en rundvisning på bygget, samt skisser och underlag på den landskapsarkitektoniska designen. Jag förstod att ett tema som fanns i utformningen var vatten och hav. Min idé kom ur tankar om platsen, en plats som en gång har varit hav, och hur jag skulle få in mitt eget intresse av berättande i projektet.

Hur gick processen till?

– Jag ville samla minnen från hela Malmö och utgick från biblioteken. Tänkte att där finns nog folk som är intresserade av historier och som kanske har lite tid över. Så jag delade ut lappar där jag frågade om de handskriftligen ville dela med sig minnen av hav. Det kunde vara vilket hav som helst, bra eller dåliga minnen. Jag ville också ha en blandning av texter på olika språk för att visa på mångfalden i Malmö, **Idag har havet en tragisk nyans när så många förolyckas där på flykt. Förmedlar konstverket även sådana minnen?**
– Flyktingvägen över medelhavet hade just börjat. Det kom in en text som berättade om en resa över ett hav där man inte visste vad som skulle ske men som handlade om hopp och förbättring. Minnena skrivna på svenska är generellt

mer positiva medan de på andra språk oftare tar upp ämnen som fara och ångest. Men det kan vara en slump.

Har du själv ett personligt minne av ett hav?

– Det har jag, många barndomsminnen av att åka till havet. De är mer ljusa än mörka.

Oscar Carlson

Om uppdraget

Totalkostnad för projektet: 942 629 kr.
Konstnärens ersättning: skissarvode: 30 000 kr; konstnärligt arvode: 110 000 kr; ersättning för 16 veckors arbete: 183 600 kr.
Genomförandeprocessen efter tävlingen var knappt ett år.

LÄSTIPS KONST, JURIDIK OCH DEN AKADEMISKA VÄRLDEN.

AVTAL & TVIST

FÖRLAG: DEN GODA TISDAGEN

Inte sällan behöver konstnärer och formgivare förstå och skriva på avtal. Men i värsta fall finns inget eller så bryts det. Erik

Hellsten, jurist med lång erfarenhet inom konst- och formområdena går igenom allt man behöver veta innan man ingår ett avtal eller om det skulle haverera.

SPRÅK OCH OFÖRNUFT

Konstens kunskap, kunskapens konst.

FÖRLAG: ARIEL FÖRLAG
Motsättningen mellan konst och förnuft blir tydlig för konstutövare när det ska skrivas ansökningar eller

bedrivs forskning. Dilemmat i att beskriva konst med ord diskuteras av bland andra retorikprofessorn Mats Rosengren och konstnären Loulou Cherinet. Magnus William-Olsson är redaktör.

KONST
PÅ WEBBEN

mondayart-project.com

Med jämna mellanrum sedan 2013 får vi med denna blogg besöka unga konstnärers ateljéer. Där hålls det en konversation om deras konstnärliga arbeten och metoder.

samtidskonst-kartan.se

Initierad av Riksutställningar och Konstfrämjandet och framtagen av Konst & Teknik, samlar denna karta platser och rum som visar, producerar och diskuterar samtidskonst.

Artviewer.org

Alla konstluskare, oavsett ekonomiska förutsättningar, kan via denna sajt se utställningar på mindre gallerier och institutioner över hela världen, som i sin tur kan nå en global publik kostnadsfritt.

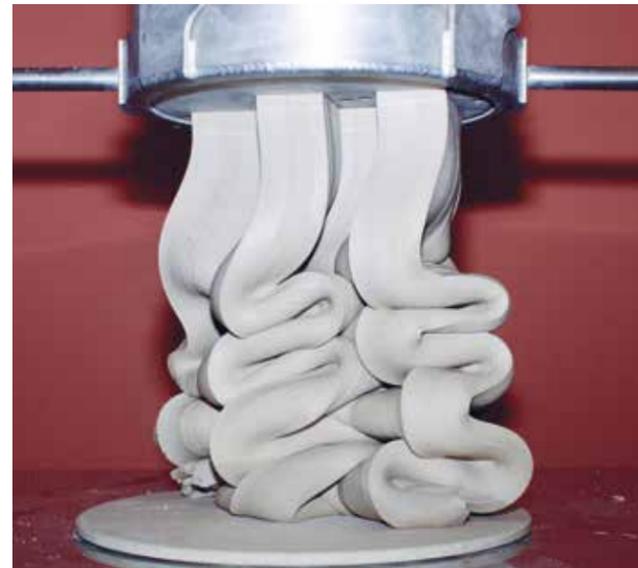

FOTO: MÅRTA THISNER.

IDÉN

THE EXTRUDER

»Genom att konstruera mina egna maskiner kan jag skapa objekt med säregna uttryck, men också skapa en ny kontext som bara existerar mellan objekten och produktionsmetoden.«

Konstnären
Anton Alvarez.

FOTO: GÄVLE KONSTCENTRUM

”Det finns en vilja i kulturpolitiken att kontrollera mera.”

Anna Livion-Ingvarsson, på klara grunder sparkad chef för Gävle Konstcentrum.

CYBORGEN NEIL

Brittiske konstnären Neil Harbisson föddes färgblind men kan numera "lyssna på färger". En antenn och ett chip kopplat till kraniet förvandlar färg till hörbara frekvenser. Neil Harbisson är världens första erkända cyborg - en människa med både människo- och maskindelar. I våras gästade han Stockholm under Ljus, Ljud och Bildmässan.

FOTO: PARKETTCHANEL.IT

VERK

Thinking through clay, 2016. Porslin, motoriserat änglaspel och led-ljus. Verket visades i Mårten Medbos utställning Slutkommentar på Galleri Thomassen i maj 2016, som en del i konstnärens doktorandprojekt.

FOTO: HANNA STAHLER

En Ierbaserad språklighet

Mårten Medbo forskar inom ämnet konsthantverk på HDK, Göteborgs Universitet.

Ierbaserad språklighet är ett nyckelbegrepp i din forskning. Vad menar du med det?

- Det är genom lera som jag artikulerar mig och uttrycker min konstnärliga språklighet. Jag anser att hantverk är förutsättningen för alla språkliga materialiteter. I linje med det påståendet ser jag även 1900-talets mest hårdföra och immateriella konceptkonstnärer som hantverkare. Även koncepten måste ges form. All konst är i grunden att betrakta som olika former av språkligt hantverkande.

Hur ser du då på konst eller hantverk som görs inom ramen för forskning?

- De Ierbaserade arbeten jag har gjort

inom forskningens ramar utgör inte material för textbaserad reflektion. Tvärtom ser jag mina konstnärliga arbeten som en reflektion över mitt textbaserade arbete som forskarstudent. Bland mina doktorandkollegor talas ibland skämtsamt om "forskningskonst". En konst som inte är tillräckligt bra för att kallas konst och en forskning som inte är tillräckligt bra för att kallas forskning. Min erfarenhet är att det pågår mycket intressanta konstnärliga projekt inom forskningens ramar som mycket väl kan kallas konst. Huruvida den konsten också kan ses som forskning låter jag vara osagt. För min del har forskningen inneburit att jag

genomfört flera projekt jag annars aldrig skulle ha gjort. Jag upplever att min konstnärliga frihet i vissa avseenden ökat. Däremot tror jag inte att forskningen i sig leder till en konst som kan betraktas som bättre än den som inte är forskningsanknuten, vilket i sammanhanget är intressant.

Kommer vi i framtiden att se ditt arbete i samtidskonstgalleriet eller på hantverksscenen?

- Konsthantverkare och bildkonstnärer har separerats från varandra men nu märks en tydlig uppluckring av dessa gränser. Eva Hild, Per B Sundberg, Mia E Göransson och Joakim Ojanen är exempel på det. Även jag har rört mig inom diverse områden och förhoppningsvis så kommer det bli allt enklare att fortsätta med det.

Oscar Carlson

TRE FRÅGOR IRIS MÜLLER-WESTERMANN

Tillträdande chef Moderna Museet Malmö.

Hur kommer programmet att se ut med dig som chef på Moderna Museet i Malmö?
Det är för tidigt att säga, men det kommer att delvis bestå av presentationer från Moderna Museets samling som man tidigare inte sett i regionen. Vi kommer att

känna på pulsen vad som är viktigt just nu, bland annat lyfta fram kvinnliga konstnärer man inte tidigare fått se. Malmö är annorlunda än Stockholm, med en kulturell mångfald som vi vill relatera till. Närheten till grannländerna kommer säkert också spegla sig i programmet.
Hur tänker du få danskarna att komma över bron?
Med ett program som Louisiana inte gör och visa danskarna saker de inte sett på statens museer. Men att vara chef ställer andra krav än att vara curator. Jag måste

”Malmö är annorlunda än Stockholm, med en kulturell mångfald som vi vill relatera till.”

Iris Müller-Westermann

tänka på helheten för att också få dit en publik som inte är van att besöka museet. Jag vill attrahera unga människor med bakgrunder utan kulturell inspiration till en ny mötesplats värd att kolla in.
Vad ser du fram emot med flytten till Malmö?
2013 gjorde jag utställningen Ryskt Avantgarde i Malmö och det var kul att jobba där! Malmö som stad överraskade mig, det finns en ung och dynamisk energi. Och det var mer avslappnat än i Stockholm, på ett bra sätt.

Oscar Carlson

FOTO: ÅSA LUNDÉN.

FOTO: HANS HEMLIN

Olof Palme i Almedalen 1978 och 1982.

”Få politiker kan prata om samtidskonst”

Samtidskonsten är marginaliserad inom kulturpolitiken, anser Konstgrupp Almedalen. I sommar åker de till Gotland inspirerade av Olof Palme.

Konstgrupp Almedalen är en partipolitiskt oberoende organisation som startade i december 2013 av en grupp verksamma inom konstområdet som vill föra en diskussion om politisk styrning av kulturen.
–Det finns väldigt lite tal om konst, när man pratar kulturpolitik. Väldigt få politiker kan prata om samtidskonst över huvud taget, utan refererar hellre till teater eller musik, säger Tina Carlsson.
Vi träffar henne, Macarena Dusant och Kristoffer Svenberg i solen utanför Kungliga Konsthögskolan. Tillsammans med Frida Klingberg, Robert Stasinski och Paula Urbano utgör de Konstgrupp Almedalen. Gruppnamnet är lite av en parodi på hela politikerveckan.
–Almedalen är ett sådant spektakel. Det är lite grann samma känsla som att vara på öppningen av en konstbiennial, säger Macarena Dusant.
För att nå makthavarna under sommarens politikervecka ska de skapa en ambulerande scen, inspirerad av Olof

Palme som höll tal från ett lastbilsflak när Almedalen startade. Där kommer de att dela ut diplom till kulturchefer från regionerna, med rubriker som ”Bästa kulturplan”, eller ”Luddigaste formulering”.
Målet är inte att hänga ut någon, utan snarare att folkbilda och ha samtal om samtidskonst med makthavare.
–Det finns brist på kunskap hos politiker, men också hos tjänstemän och journalister. Kunskapen är väldigt ytlig, säger Tina Carlsson.
I de regionala kulturplanerna faller samtidskonsten oftast in i orådet som kallas konst- och kulturfrämjande verksamhet, vilket gör att den professionella konsten alltför ofta tenderar att falla bort, menar hon.
–Det tycks ofta handla om att invånarna ska få möjlighet att utöva konstnärlig verksamhet, men sällan om de yrkesverksamma konstnärerna. När det kommer till dans och teater kommer ord som professionalism in. Det syns sällan vid konsten. Då blir det oklart, ska det bara handla om att alla

ska kunna utöva konst? Eller ska den professionella konsten också främjas, säger Tina Carlsson.
–Man kan nästan undra vem kulturplanerna är skrivna för, eftersom de är så bristfälliga, tillägger Kristoffer Svenberg
Konstgrupp Almedalen ser stora brister med kultursamverkansmodellen och konstaterar att det saknas tydliga riktlinjer för samtidskonsten. De ser också en risk att politiker och tjänstemän i regionerna tar sig ganska stora friheter. Idén om ”armlängds avstånd” – att politiker inte ska lägga sig i innehållet i kulturverksamheten, saknas i bland annat Region Skånes kulturplan. Det borde ses som en varningssignal, menar Macarena Dusant, eftersom lokala SD-politiker uttryckt att regionens arbete med HBTQ-frågor ska upphöra helt.
–Kulturplanerna är väldigt luddiga. Kulturpolitik måste inte vara luddig och flummig, bara för att konsten ska vara fri, säger Kristoffer Svenberg.
–Jag skulle gärna se en nationell samtidskonststrategi, konstaterar Macarena Dusant.
Ida Therén
Sommarens Almedalsvecka pågår mellan 3-10 juli.

DET HÄR ÄR EN ANNONS FRÅN KONSTNÄRERNAS CENTRALKÖP!

MELLAN 1962 OCH 2010 FICK BARA MEDLEMMAR HANDLA PÅ KONSTNÄRERNAS CENTRALKÖP.
Logotyp med basket! min mamma
Konstnärernas Centralköp Ekonomisk förening Medlemsberis
Nummer... 832...
Namn... KATARINA OLAVSSON
Stockholm km. 2 APRIL 1969...

MEN DET FANNS UNDANTAG.
Min ex-man är medlem!
Ok. Du får handla.
I ostdisken får man ju prova osten...
Ja ja...

MAN KUNDE FÅ PROVHANDLA.
Nu får alla handla! men...
KONSTSTUDERANDE OCH MEDLEMMAR FÅR 10% RABATT PÅ ALLT! OBS! OBS! OBS!
LIVSTIDS MEDLEM BLIR DU
GENOM ATT BETALA EN ENGÅNGSAVGIFT PÅ 300 KR. MEDLEMMAR I KRO, KIF OCH SVENSKA TECKNARE BETALAR ENDAST 100 KR! Läs mer på www.konstnarernas.se

ELLER SÅ KUNDE MAN HANDLA NÄR NISSE JOBBADE.
Snälla...
Ok. Det blir 14:90.
Nisse →

KONSTNÄRERNAS CENTRALKÖP, FISKARGATAN 1, STOCKHOLM.

VERK

CARL FREDRIK HILL
Stenbrottet vid Oise I, 1877.
Tillhör Malmö
Konstmuseum.

Rätten till namnet CF HILL

En hyllning eller ett moraliskt övertramp? Konstnärskåren protesterar högljutt mot namnet på nya konstfirman CF HILL.

Den 24 november förra året meddelade tidigare vd:n för Bukowskis, Michael Storåkers att han tillsammans med Bon-grundaren Michael Elmenbeck och förra chefsintendenten på Bukowskis Anna-Karin Pusic skulle starta en kommersiell konstverksamhet i Stockholm som skulle bli "en oberoende kraft" i Stockholms konstliv. Till mångas förvåning döpte man verksam-

heten till CF HILL, trots att det inte fanns planer på att arbeta vare sig med Carl Fredrik Hill specifikt eller verksamhet som relaterar till Hills konstnärskap. Enligt Michael Elmenbeck är namnet "CF HILL" ett slags hyllning till Fin de siècle-konstnären.

–Det är så få idag som känner till Carl Fredrik Hill, så vi får ofta förklara vem det var, berättar Michael Elmenbeck.

Det han stod för innebar nytänkande och för oss fungerar han som inspiration.

Strax efter tillkännagivandet dök reaktioner upp i sociala medier som ifrågasatte namnvalet och efter några månader startades en Facebookgrupp med namnet "AB CF Hill – var vänliga och byt ert firmanamn", av konstnären Andreas Mangione, som ser det som problematiskt att uppkalla en kommersiell konsthandel efter Hill.

–Hill är ju en av våra mest kända och betydande konstnärer. Deras val att ta

patent och copyright innebär för mig att de har gått över en gräns. Företagsnamnet "CF Hill" är respektlöst, okunnigt och ignorant. Namnet är en del av ett gemensamt arv och här är jag inte så intresserad av det juridiska, utan för mig är det främst en moralisk gräns de har passerat.

Även konstnären Lina Bjerneld är aktiv i Facebookgruppen och mycket kritisk till namnvalet.

–Det är inte okej. Principiellt handlar det så klart om rätten till ett namn och om respekten för ett konstnärskap. Hill var aldrig en del av konstmarknaden och jag förstår inte var de ser sin firma i konstnären Hill. Hans konstnärskap visar på andra värden än de gängse och att vi fått tillgång till hans bilder för med sig ett ansvar som vi alla bär, menar hon.

Michael Elmenbeck försvarar sig med att de aldrig haft en tanke på att kapitalisera på Hills konstnärskap.

–När vi skriver "CF HILL" så är det med versaler, och ett generiskt namn som har mycket symbolvärde. Vi tycker det är jättebra att det blir debatt. För oss är Carl Fredrik Hill en konstnär men CF HILL är något annat, det är namnet på vår verksamhet som kan spänna över samtidskonst från New York till kubisten Jean Dubuffet, fortsätter han.

Det är Bolagsverket som godkänner firmanamn i Sverige. Om namnet är en verklig person görs en bedömning baserat på hur känd hen är och om namnet inte anses tillräckligt känt kan det alltså godkännas.

Enligt flera handläggare på Bolags-

verket skulle exempelvis namnet "AZORN" inte godkännas, på grund av namnets igenkänning. Men även om man kan visa på brister i Bolagsverkets bedömningsprocess så kan myndigheten själva inte agera efter att ha godkänt ett namn, det görs enbart genom en så kallad administrativ hävning, där en extern person eller organisation, för en summa om 450 kr, kan starta en process för att via Bolagsverket kräva att en firma byter namn.

Huruvida någon kommer att överklaga CF HILL som firmanamn är oklart, men grundarna av Facebookgruppen, som i skrivande stund har drygt 1100 medlemmar varav många av Sveriges mest framgångsrika konstnärer, har startat en debatt som de menar pågår i flera olika kanaler.

I den svenska upphovsrättslagen ges ett särskilt skydd mot konstverk även efter att verkskyddet har gått ut, som begränsar möjligheten till återutgivning på ett sätt som "utgör en kränkning av den andliga odlingens intressen". Den så kallade klassikerregeln kan bara återopas av Svenska akademien, Musikaliska akademien och Konstakademien.

Susanna Slöör, ständigt sekreterare i Konstakademien, bekräftar att man planerar att ta upp frågan på Akademiens kommande sammankomst, men påpekar svårigheten med just detta fall.

–Det handlar ju inte om ett enskilt verk, utan om ett konstnärnamn, vilket gör det till en än mer prekär fråga, berättar hon.

Liknande fall är mycket ovanliga. I Norge försökte rättighetsinnehavarna till Edvard Munchs *Skriet* att år 1999 använda sig av klassikerregeln, när en fabrikant av köttprodukter tillverkat vykort med motiv som påminde om målningen. Norska kulturdepartementet ansåg då inte att det rörde sig om ett större övertramp. Även släktingar till August Strindberg fick avslag när hans namn användes på alkoholhaltiga drycker.

Karin Sidén som är chef och överintendent på Waldermarsudde och mångårig expert på Carl Fredrik Hill, säger sig ha "studsat till" när hon första gången hörde talas om namnet. Hon menar i motsats till företagets grundare att "CF HILL" inte kan läsas som separerat från konstnären Carl Fredrik Hill.

–Hill signerade ju ofta med just CF Hill, så det är ett något märkligt argument, säger hon.

Karin Sidén är ändå förstående till att konstfirman vill använda en konstnär som många inspirerats av. Det faktum att en av grundarna – reklamaren Michael Storåkers – tillhör Sveriges mest framgångsrika pr-chefer, kan tala för att den pågående diskussionen är allt annat än en tillfällighet.

Robert Stasinski

Carl Fredrik Hill (1849-1911)

är en av Sveriges mest hyllade landskapsmålare och har inspirerat många konstnärer under 1900-talet. År 1878 drabbades Hill av det man idag benämner som paranoid schizofren psykos och slutade då med landskapsmåleriet men påbörjade en produktiv period om flera tusen teckningar med olika motiv.

”Gallerierna måste förhålla sig till en mer aktiv publik”

Staffan Rydén, kulturchef för Västra Götalandsregionen, ser stora utmaningar för konstbranschen.

Denna intervju gjordes med anledning av att Västra Götalandsregionens kulturchef, Staffan Rydén, i sin marskrönika kommenterade Göteborgs-Postens artikelserie om konststaden Göteborg. En stor del av samtalet kom att ta sin utgångspunkt i den italienske kulturkonomen Pier Luigi Saccos begrepp Kultur 3.0, som Staffan Rydén återkommande refererar till i krönikan. ”Gränsen mellan professionell och amatör suddas ut som Gian Luigi Sacco beskriver det i sin bok *Kulturen 3.0*” [sic] skriver Rydén och har fått många att fråga sig om han ifrågasätter hela den professionella konstvärlden, från utbildningar till galleriverksamhet. I ett inlägg skriver Galleriförbundets ordförande, Ben Loveless, ”Jag vill förtydliga att galleriers verksamhet är betydligt

mer omfattande än att bara betraktas som en sorts butik för heminredning”. **Du skriver ”Önskan att själv kunna vara kreatör syns på de floder av bearbetade fotografier som delas på nätet. Kan gallerierna erbjuda något för att tillfredsställa dessa behov?”. När man läser meningar som den kan man få uppfattningen att gallerierna ska ställa ut Facebook- eller Pinterest-foton.** – Det är fullständigt fel. Jag har överhuvudtaget aldrig tänkt tanken. Men du citerar Sacco i att det blir svårare att skilja mellan amatör och professionell, och i förlängningen av detta att ”konstgallerierna står inför enorma utmaningar i denna metamorfos”. – Det Sacco säger är att fler och fler har möjligheter att på en viss nivå vara delaktiga i olika konstarter. Men effekten

av det, som han och jag är intresserade av, innebär inte att vi ska diskutera amatörism eller professionalism, utan vad ett större deltagande betyder för befolkningens kreativa förmåga. Målgruppen för galleristerna ser annorlunda ut i dag än för 30 år sedan: publiken är mer aktiv och har många gånger prövat på och det skapar en förväntansbild när den upplever professionell konst. Den har erfarenheter som gruppen tidigare inte har haft. **Menar du att dessa förändrade erfarenheter kommer att förändra den professionella konsten?** – Nej, men den professionella konsten måste förhålla sig till detta. **På vilket sätt?** – Ja... att man släpper in publiken en halvtimme innan föreställningen för

ett samtal med vem det nu är som man ska lyssna på. Eller stanna efteråt och träffa musikerna. Då bejakar man en målgrupp som har en förståelse av det man vill uppleva och som kräver en dialog.

Men är ett exempel från scenkonsten relevant för bildkonsten och galleriverksamheten?

– Jag är inte gallerist, och det vore förmåtet av mig att tala om för galleristerna vad de måste göra.

Men i din position som kulturchef bör du väl ändå ha en uppfattning om vad den otillfredsställelse som galleristerna upplever bottnar i och ha en idé om en lösning?

– Kulturnämndens ordförande har sagt att vi är beredda att träffa galleristerna och tala om situationen efter sommaren och jag tänker inte göra några uttalanden och föregå nämnden i det fallet.

Om vi istället ser på konstnärernas situation, om hur deras anpassning till denna nya och mer erfarna publik ska gå till, hur ser du på det?

– Jag tror att målgruppen för konstnärer har växt. Men uppleva bild kan man göra i fler sektorer än i den traditionella gallerivärlden, och där finns nya konkurrenter, fotot framförallt. Nu finns det ju fantastiska foton från hela världen som också är överkomliga prismässigt, och där tror jag att publiken är större men också att den har större möjligheter att tillfredsställa sina behov. Marknaden för bilden som begrepp och inte bara som konst har vuxit.

Men butiker som säljer de foton jag tror du syftar på har ju inget med varken bildkonstnärer eller konstgallerier att göra.

– Det dyker upp andra aktörer, låt oss kalla det en typ av konsthandel, som kommer att plocka upp den här nya publiken. Alla går inte till ett galleri. Publiken växer men konkurrensen växer också och hur det kommer att fördela sig det vet jag inte men man

Ur Staffan Rydéns marskrönika:

[...] ” Idag översköljs vi av bilder i ett överflöd som aldrig förut i historien, och gränserna mellan olika slags bilder, längs hela spannet mellan ytterligheterna konst och reklam, suddas ofta ut och detta inte så sällan helt medvetet. Vi kan också ta del av bild genom en mängd nya arenor och dessutom själva inte bara ta bilder eller fotografera men också bearbeta bilden med hjälp av olika dataprogram.[...]

[...]Det är klart att gamla traditionella arenor som konstgallerierna står inför enorma utmaningar i denna metamorfos. Deras betydelse för att det ska finnas rum i samhället där vi kan möta och också köpa konst som fungerar i en hemmiljö ska inte underskattas. Men gallerierna måste också utvecklas med sin tid. [...]

Staffan Rydén är sedan 2013 Västra Götalandsregionens kulturchef med ansvar för landets största regionala kulturbudget på knappt 1,5 miljarder kronor.

”Marknaden för bilden som begrepp och inte bara som konst har vuxit.”

Staffan Rydén Västra Götalandsregionens kulturchef.

brukar säga att större bredd gynnar en professionell elit. **Och de framtida konstnärerna, de som håller på att utbilda sig, vad anser du att utbildningsväsendet ska ha för strategi i den bild som du, med utgångspunkt i Saccos Kultur 3.0, målar upp?**

– Västra Götalandsregionen stöder som enda region tolv eftergymnasiala utbildningar så bara att de finns är viktigt. Sedan finns det vissa villkor för pengarna, däribland det som kallas vidgat deltagande, och där är det viktigt hur man plockar in nya elever. I det samhälle som vi har idag så är ju en öppen rekryteringsprocess och en öppenhet för att det växer fram nya konstformer väldigt viktigt.

Nu tittar du på rekryteringsbasen, inte på strategier under utbildningen som gör det möjligt att verka som professionell konstnär. Men visst måste man kunna förbereda för ett yrkesliv på en konstnärlig utbildning?

– Vad kan du ha för strategi som utbildningsinstitution? Jo, de du tar in och vad det är du utbildar inom. Att ha en strategi för det professionella livet efter det är omöjligt.

Och det som är kärnan, konsten i konstutbildningen, vad ser du där som viktigast att prioritera?

– Det viktiga är ju att du kommer ut och blir en angelägen konstnär. Det handlar om din egen konstnärliga förmåga i första hand och också viljan att relatera till samhället.

Olle Niklasson

DEN LITTERÄRA KONSTNÄREN

Ida Therén söker tidstypiska konstnärroller i romanhyllan.

Hur vi ser på Konstnären speglas i litteraturen. Urtypen av den romantiska Konstnären syns i Nikolaj Gogols novell *Porträttet* från 1930-talet. Där bär den unga konstnären en gammal slängkappa och en ”föga elegant” dräkt som enligt berättaren antyder att han är sådan människa som ”är sitt arbete så intill självförglömmelse hängiven att han inte har tid att bekymra sig om sin klädsel”. Han gör allt, för konsten. Att konstnären inte alltid är så upphöjd kan bli en besvikelse, som i W. Somersets Maughams roman *Månen och silverslant* från 1933, när berättaren inser att den berömda konstnären han möter inte tycks ha några excentriciteter som skiljer honom från mängden: ”han var bara en snäll, tråkig, hederlig, vanlig karl. En man vars förträffliga egenskaper man kunde beundra, men vars sällskap man undvek. En nolla.” Han är besviken.

Livet för kvinnor som ville skapa konst i början av 1900-talet var svårt, något som också syns i litteraturen.

I Virginia Woolfs *Mot Fyren* (1927) möter vi Lily Briscoe, en konstnär som skapar abstrakta målningar. Hon möts –tidstypiskt – av fördomar att kvinnor inte kan måla eller skriva.

I *Jane Eyre* av Charlotte Brontë (1847) älskar huvudpersonen att rita, som en sorts flykt – dock ser ingen på det hon gör som konst, enligt författaren på grund av att hon är en alldaglig kvinna.

Det kvinnliga konstnärsoedet dras till sin spets i *Jenny*, Sigrid Undsets bok från

1911. Huvudpersonen börjar studera till konstnär först efter 25-årsdagen, och är fast övertygad om att hon ska bli konstnär – eller ingenting. När hon inte lyckas leva fullt ut som konstnär tar hon sitt liv.

Under 1900-talet fick pengar en allt större del i konstvärlden, något som syns i flera konstnärsskildringar. I Michel Houellebecqs *Kartan och Landskapet* (2011) möter vi cyniska entreprenörer, som blir obscent rika på verk som föreställer superrika entreprenörer. I Siri Hustvedts *Vad jag älskade* (2009) får vi följa den exploderande konstmarknaden under 1980-talet i New York. Konstnärerna i boken präglas av den pengastinna världen, och det finns utrymme för de mest manipulativa typerna att ta sig fram. Konstnärsvärlden går från frisinnade genier, till pengatörstande opportunisterna.

I samtida böcker möter vi en konstnär som mest av allt kämpar med det praktiska i vardagen, långt från 1900-talets romantiska genier.

Klingsor i Torgny Lindgrens roman från 2014 gillar inte ens att teckna, men kände bara att det var ”en plikt att avbilda det han hade framför sig.”

Carl-Johan Vallgrens målade Viktor Kunzelmann (2009) dör framför sitt staffli, vital och frisk trots sina 83 år och något så oromantiskt som ”schack- och tennisspelare samt verksam inom föreningslivet i Falkenberg”. Kanske är det för att Kunzelmann är en förfalskare, men något säger mig att Gogols Konstnär inte

hade varit någon föreningsmänniska.

I sin brutalt ärliga dagboksbok *Det måste finnas någon väg ut ur allting* beskriver Magdalena Nordin verkligheten för konstnärslivet 2015. Städtjobb, tristess och arbetsskadade axlar. Suckande bloggar hon i sin skunkdagbok: ”Idag har jag målat, men sen tyckte jag det var tråkigt och gick på stan”.

Jag tänker på Bodil Malmsten och vad hon säger om författaridentiteten. Att hon inte bryr sig om att kallas författare. Istället är hon nöjd med att kallas ”en som skriver”.

På samma sätt kan man tänka sig att det egentligen kvittar hur vi föreställer oss att konstnärer är, eller ska vara. När det väl kommer till kritan är attribut som frisyr och gångstil irrelevanta, även om det kanske triggat igång gallerister som vill åt ett koncept. I slutändan är en konstnär en person som skapar konst. Det räcker så.

Ida Therén är frilansande kulturskribent och litteraturkritiker.

Virginia Woolf har skildrat konstnärslivet i flera av sina romaner.

Mot Fyrens konstnär Lily Briscoe möts tidstypiskt av fördomar att kvinnor inte kan måla eller skriva.

BOKTIPS:

KARTAN OCH LANDSKAPET, av Michel Houellebecq (2011). Albert Bonniers förlag.

Om konstnären Jed Martin som är ensam och skiter i allt. Hans framgångar nås av ganska tom konst, där kända entreprenörer som Bill Gates syns. Boken är en rolig blinkning till den nya superrika konstnären à la Jeff Koons och Damien Hirst, och säger en hel del om samtiden.

DEN LYSANDE VÄRLDEN, av Siri Hustvedt (2014). Norstedts. En kvinna less på att bli undervärderad ställer ut konst under olika manliga pseudonymer. En briljant bok om kön, konstvärlden och strukturer av en av mina absoluta favoritförfattare.

NÅGON SYR, ÄR DET DU? En bok om Unica Zürn och Hans Bellmer, av Helena Eriksson (2014). Albert Bonniers förlag. En experimentell, spännande och otroligt välbearbetad bok om två konstnärer och författares liv och arbete. Surrealisten Zürn är otroligt fascinerande, med ett tragiskt slut som innefattar psykisk sjukdom och självmord.

TEXT GESKA BREČEVIĆ
ILLUSTRATION EMMA HANQUIST

Mexiko är det enda landet i världen där konstnärer har möjlighet att betala inkomstskatten i konstverk.

Den mexikanska konstskatten

En lördagskväll i mars träffar vi vår vän, konstnären Mauricio Cervantes, på en takrestaurang i Oaxacas historiska centrum. Kvällen har fört med sig en sval bris som är ett välkommet avbrott i den nästan 40-gradiga hettan. Mauricio ursäktar att han varit frånvarande några dagar.

- Jag var tvungen att göra några målningar till skatten som ska betalas denna månad, så jag har stått i ateljén i flera dagar, förklarar han.

Jag undrar vem han ska sälja till, imponerad av den lätthet med vilken han tycks kunna hitta en köpare för sina målningar med bara några dagars varsel.

- Nej, förtydligar Mauricio, jag ska inte sälja dem. De är till skattmasen.

Jag förstår fortfarande inte.

- Om man som konstnär inte har råd att betala sin inkomstskatt här i Mexiko kan man välja att betala skatten genom en målning till staten.

Jag har rest och arbetat i Mexiko i många år, men detta är första gången jag hör talas om detta "progressiva" skattesystem som trädde i kraft redan 1957, och som gett mexikanska staten möjlighet att bygga upp en ovärderlig nationell konstsamling som skulle få de flesta museiintendenter att svimma av avund. Samlingen innehåller idag mer än 7000 verk av såväl Diego Rivera som

Rufino Tamayo, Leonora Carrington och andra konstnärer vars verk idag är värda miljoner.

När 2016 års tidsfrist för den årliga skatteinbetalningen närmar sig står SAT (det mexikanska skatteverket), beredda att ta emot en mängd nya verk.

- Men hur vet man hur många målningar man ska lämna in? frågar jag Mauricio.

- Åh det finns bestämmelser, förklarar Mauricio. Du talar helt enkelt om hur många verk du sålt under året, och har du till exempel sålt fem verk är du skyldig en tavla, har du sålt 21 verk får staten sex verk.

Vem avgör om verket är tillräckligt "bra"? Finns det något slags kvalitetssystem?

Jo, det finns en tiomannajury som går igenom alla verk, och det händer att även kända konstnärers målningar ibland inte blir godkända, avslöjar Mauricio. En av Leonora Carringtons målningar blev inte godkänd, och min goda vän - en av Mexikos mest kända samtida målare - fick ett verk underkänt. Hon blev rosenrasande och tyckte att "de kunde väl bara komma till ateljén och valt vilket verk de ville ha".

Men hur är det då med regimkritisk konst och politiska budskap? Ja, den verkar inte skattmasen ha några problem med. En annan av våra vänner, Démian Flores, lämnade för några år sedan in en nästan tre meter hög teckning som visar en man ▶

- som blir sexuellt ofredad av en skallerorm – en tydlig referens till den mexikanska regeringen (skallerormen är ett av elementen på den mexikanska flaggan). Ett annat exempel är Rafael Coronels skattebetalning 1980 – ett porträtt med titeln *El que no paga impuestos* (Han som inte betalar skatt). En målning som Fabian Ugalde bidrog med 2002, *Bilbao ataque frustrado*, deklarerar med stora bokstäver "Las autoridades no definen aún si se trató de una agresión o de una pieza de arte más" ("Myndigheterna har ännu inte bestämt om verket är ett påhopp eller bara ytterligare ett konstverk.")

Idén att betala skatten med hjälp av konstverk kom från två muralmålare; David Alfaro Siqueiros och Gerardo "Dr. Atl" Murillo. 1957 riskerade en av deras vänner fängelse på grund av skatteskulder, och de två vännerna vände sig till direktören för SAT, Hugo B. Margáin Gleason, och övertalade honom att acceptera en "konst-för-frihet-uppgörelse". Snart började SAT acceptera konst på regelbunden basis och 1975 lanserades "Pago en especie" (ungefärligt översatt med "in natura-betalningsprogrammet").

Plötsligt erinrar jag mig att vi, vid vår andra arbetsvistelse i Mexiko 2009, faktiskt också betalade för hyran av en statligt ägd lägenhet i Mexico City, som vi fick låna i samband med en utställning på Casa Lamm, med en fotoprint med stillbilder ur ett videoverk. Jag insåg inte då att detta var del av ett så omfattande och radikalt skattesystem, där en kulturellt upplyst politik har skapat en unik konstskatt.

Till 2006 accepterade Pago en especie endast målningar, skulpturer och grafik. Ett år senare godkändes fotografier, och i framtiden är det möjligt att installationer, performance, musik, litteratur och poesi också kommer att accepteras.

De mest framstående verken blir del av en nationell samling som visas permanent i Mexico City, övriga visas på mexikanska museer och i olika statliga myndigheters byggnader, eller hyrs ut till utställningar världen över. Verken lagras i stora klimatkontrollerade lager i Mexico City. Enligt lag har inte staten rätt att sälja några av verken vidare. ●

Geska Brečević är konstnär och utgör tillsammans med Robert Brečević konstnärduon Performing Pictures som under mer än 10 år återkommande arbetat med olika konstprojekt i Mexiko.

VERK
MAURICIO CERVANTES,
Armilla 4, 2008.
Mosaik av cementplattor.

Så funkar konstnärsskatten

»Pago en especie« är det enda programmet av sitt slag i världen, och inbegriper både statlig inkomstskatt och moms. Genom initiativet betalar cirka 700 registrerade konstnärer sin skatt.

Förutsättningarna är enkla: Om en konstnär säljer 1-5 verk betalas 1 verk till staten, säljs 6-8 verk per år betalas 2 verk, säljs 9-11 verk betalas 3 verk, om man säljer mer än 20 verk betalas 6 verk till staten vilket utgör maxtaket.

En utvärderingskommitté bestående av tio museiintendenter, curators och kritiker har den utmanande uppgiften att bestämma vad som utgör värdefull konst. Kommittén, som byts ut vart fjärde år, sysslar däremot inte med att definiera estetik eller med filosofiska dilemman som »Vad är konst?« eller »Vem är en konstnär?«. Den senare frågan besvaras av marknaden: Den som sålt konst är också en konstnär.

Tjänstemän postar varje konstverk på skattemyndigheternas hemsida – databasen täcker i nuläget verk som lämnats in mellan 1976 och 2013.

FOTO: TONANTZIN GARCIA

Gestaltungs- uppdrag

Region Jönköpings län

Just nu förbereder vi flera spännande gestaltungsuppdrag inom vår verksamhet.

Mer information om projekten och ansökningstider finns på www.rjl.se/gestaltungsuppdrag

Varje droppe färg i avloppet är en droppe för mycket

Du kan bidra till en bättre miljö genom att välja att måla med kadmiumfria färger och ta hand om dina färgrester på rätt sätt.

Mer information om hur du målar miljöanpassat finns på www.kappala.se

KÄPPALA
För renare sjöar och skärgård

KATRINEHOLMS
KONSTHALL

Decembersalong
3 december–14 januari

Jurybedömd konstsalong för konstnärer bosatta eller verksamma i Västmanland, Östergötland, Örebro och Södermanland.

Ansökan är öppen
28 augusti–16 oktober

www.katrineholm.se/decembersalong2016
www.facebook.com/katrineholmskonsthall

Katrineholms kommun
KULTUR- OCH TURISMFÖRVALTNINGEN

6 JUNI – 25 SEPTEMBER 2016

DU SOM JAG **PENDANG**

Internationell samtidskonst

Norrbottenska konstnärsmöten

ONS – FRE
12.00 – 17.00

LÖR – SÖN
12.00 – 16.00

GUIDAD TUR
DAGLIGEN 13.00

HAVRE MAGASINET

Bodens kommun

NORRBOTTENS
LÄNS LANDSTING

Länskonsthall Bodens

DE KÖPER IN DEN offentliga konsten

Hur går det till när staten köper konst? Vem bestämmer hur de 15 miljoner som ska läggas på lös konst till Nya Karolinska sjukhuset ska användas? Och varför köper Västra Götalandsregionen så mycket konst i Stockholm?

TEXT SOFIA CURMAN
FOTO MARGARETA BLOOM SANDEBÄCK

I NYA KAROLINSKAS KONSTLAGER

Mia Zeeck, projektledare på Kulturförvaltningen i Stockholms Läns Landsting framför Annika von Hausswolffs *An Oral History of Economic Structures*. En del i en serie på fem verk som köpts in till Nya Karolinska för 238 000 kr från Andréhn-Schiptjenko. Bakom skymtar *Chroma*, av Tim Lehmacher, inköpt för 90 000 kr direkt från konstnären. Båda verken är emballerade.

Säkerheten är gedigen på kulturförvaltningens lager för den konst som så småningom ska hamna på Nya Karolinska sjukhuset i Solna. Mia Zeeck, projektledare på kulturförvaltningen lotsar oss genom underjordiska korridorer och tar oss igenom en rad tunga metalldörrar med flera lås och larm. Konsten lagras i tre små rum, noggrant inpackad och uppmärkt. Här finns i dag 400 verk, men det kommer att bli många fler. I slutändan kommer lagret att innehålla det största totalinköpet hittills i Sverige av lös konst till en specifik plats. Kulturförvaltningen ska köpa verk för 15 miljoner mellan 2011 och 2018.

– Precis som man säger att sjukhuset ska vara det allra senaste, så vill man ju profilera NKS. Det ska vara en helt ny arbetsmetod på det nya sjukhuset, den nya hälso- och sjukvårdsplanen gäller. Den känslan vill man att konsten ska ge - att den är innovativ och ny.

Mia Zeeck har ansvarat för inköpen av enskilda verk till NKS sedan 2013. Det senaste köpet gjordes veckan innan vi träffas, på Supermarket, mässan för konstnärsdrivna gallerier i Stockholm. Det är en skulptur i form av ett högt tält, av norska konstnären Mari Røysamb.

– Jag har velat få in konst som diskuterar vår samtids stora frågor. I det här fallet tänker jag på frågor kring migration och flykt, men också tältet som en bild för skydd.

Det är ännu inte klart var i det nya sjukhuset som konstverken ska hänga. Inköpen har pågått parallellt med att ritningarna av sjukhuset har färdigställts och kommer att placeras ut i takt med att sjukhuset öppnar för patienter i etapper mellan 2016–2018. För många specifika platser på sjukhuset har man beställt gestaltningsuppdrag, den lösa konsten är tänkt att komplettera uppdragen för att skapa en helhetskänsla. En förutsättning för inköpen av den lösa konsten är att den ska kunna vara flexibel och verken lätt ska kunna byta plats.

– Olika vårdssammanhang ställer olika behovs-krav på konsten som man måste avväga när den placeras ut. Ska konsten hänga på en barnvårdsavdelning eller cancervårdsavdelning? Ett sjukhus har också en flexibilitet, man kanske över tid övergår från en slags vård till en helt annan. Det här lagret fungerar som en pool som man sedan får plocka lämpliga verk ifrån. Vårdmiljön

INKÖPEN TILL NYA KAROLINSKA

Kulturförvaltningen i Stockholms läns landsting köper konst till alla landstingets verksamheter. Nya Karolinska är det hittills största projektet i Sverige för både inköp av lös konst och gestaltningsuppdrag. För den lösa konsten finns 15 miljoner fördelade på 5 år. Hittills har drygt 400 inköp gjorts.

För inköp av konst till NKS finns två upphandlade konsulter, varav en är baserad i Stockholm och en i Berlin.

VÄSTRA GÖTALANDS-REGIONENS KONSTENHET

Köper konst till alla verksamheter som regionen ansvarar för, majoriteten är vårdverksamhet.

Åger ca 60.000 konstverk.

Har inga fasta årliga anslag. Varje projekt har sin egen konstbudget. Konstenheten har sju uppköpta konsulter utspridda i regionen.

är också känslig vad gäller konstens tematik. Om man tar samtida fotografi som exempel så skildrar den ofta människor i hotfulla situationer, eller människor som är bortvända, och då blir det en utmaning att försöka matcha det med behovet. Det är viktigt att kunna köpa fotografi, men inte verk som gör folk rädda.

Hon visar runt bland de emballerade verken, glipar ibland på ett hörn brunt papper eller lossar på tejen från bubbelplast. Där finns verk av riktigt stora svenska konstnärer som Annika von Hausswolff, Lotta Antonsson, Gunnar Smolian-sky. Men också verk av helt nyutexaminerade konstnärer och utländska konstnärer som inte är kända för en svensk publik. I Mia Zeecks projektplan finns riktlinjerna för hur konsten ska köpas in. Ledord är variation och mångfald, på alla plan.

– Vi försöker till exempel tänka att vi ska ha en geografisk spridning av inköpsställen, att se till att det finns en spridning i konstnärernas ålder, en variation i uttryck och teknik. Alla de aspekterna följs upp med statistik. Nu ser vi till exempel att vi den här sista perioden måste komplettera med fler videoverk.

Hur går det med jämlikheten när det gäller geografisk spridning av inköpsställen?

– Vi försöker och gör så gott vi kan, men ser ju också att det är en koncentration på inköp från Stockholmsområdet. Det har ju att göra med att vi är baserade här och att de stora gallerierna är baserade i Stockholm. Men det är inte all typ av konst som säljs på kommersiella gallerier. Vi köper också direkt från konstnärer eller konstnärsdrivna gallerier, som nu på Supermarket.

RICHARD SANGWILL är chef för konstenheten i Västra Götalandsregionen, den region som har mest regionala pengar i sin kulturbudget. Konstenheten ansvarar för utsmyckningen överallt där regionen bedriver verksamhet, till största delen vårdmiljöer. När vi ses sitter han på Kungliga biblioteket i Stockholm och gör research för ett kommande gestaltningsprojekt i ett nytt Psykiatris kvarter i Borås, ”trots att det egentligen är min lediga dag”. För ett par månader sedan störde det kring Richard Sangwill efter några artiklar i Göteborgs-Posten där regionens konstköp granskades. Det framkom att Richard Sangwill och hans konsulter de senaste åren har gjort sina största och dyraste konstköp på två gallerier som ligger i galleritäta kvarteret vid Hudiksvallsgatan i

Stockholm: Andersson/Sandström och Andréhn-Schiptjenko. Särskilt stack det i ögonen på regionens egna gallerier att Sangwills konsulter vid ett tillfälle 2011 köpt hela 196 konstverk från Andersson/Sandström på bara två dagar. Det är svårt att förstå för en utomstående hur det ens är möjligt att köpa så mycket konst på så kort tid, men Sangwill menar att det inte är konstigt alls.

– Det var sju av mina konsulter som alla handlade från Andersson/Sandström, låt oss säga omkring 20...30 verk var, och alla verken var grafiska blad. Andersson/Sandström är bäst i landet på nordisk grafik, därför köper vi det där. Vi ska ju ofta fylla rum på flera tusen kvadrat med konst, man kan inte bara köpa en bild i taget.

Sedan Richard Sangwill tillträdde har Västra Götalandsregionens konsulter köpt 632 verk för 2,3 miljoner kronor från galleri Andersson/Sandström och för över 1 miljon kronor från galleri Andréhn-Schiptjenko. Från det senare har Sangwill personligen gjort inköpen, och tittar man i inköpsregistret är det ytterst få andra gallerier som sålt enskilda verk till regionen för belopp över 20 000 kr.

– Andréhn-Schiptjenko är ju nordens främsta galleri och kan spänna musklerna väldigt mycket. De har möjlighet att låta sina konstnärer arbeta väldigt stort och vi behöver ofta stora verk. Men ofta handlar det om verk av konstnärer som från början kommer från Västra Götalandsregionen, men som är representerade av galleriet, till exempel både Annika von Hausswolff och Cajsa von Zeipel, säger han. Omid Delafrouz är också en ny stjärna som vi köpt in därifrån.

– Men det där med summan tycker jag är ganska ointressant för att vi kan ju ha ett projekt som kräver en jättestor skulptur som oavsett var man köper den kostar 200 000. Stora verk kostar ju mycket.

Till skillnad från Mia Zeeck har Richard Sangwill inga riktlinjer om att inköpen ska ha en geografisk spridning.

– Nej, vi har inga sådana kriterier, vi kan handla var vi vill, utan vårt uppdrag är att se till att projekten blir så bra som möjligt och köpa konst som passar ändamålet.

Richard Sangwills konstkonsulter är utspridda i den egna regionen och bevakar konstscenen i ett antal kommuner var. Mest konst köps i regionen, men en stor del av budgeten spenderas i Stockholm. Kritiken mot att en så stor del

FOTO: KUNSTPLASS

”Jag har velat få in konst som diskuterar vår samtids stora frågor. I det här fallet tänker jag på frågor kring migration och flykt, men också tältet som en bild för skydd.”

Mia Zeeck, projektledare på kulturförvaltningen

VERK

MARI RØYSAMB
Transit III.
Verk till Nya Karolinska. Inköpt från norska ideella galleriet Kunstplass för 31 404 kr.

SIFFROR FRÅN NKS KONSTLAGER

- Konstnären med flest inköpta verk: Gunnar Smolian-sky, **23 st**. Samtliga inköpta direkt från konstnären.
- Dyraste enskilda verket: *Motor mit Propeller*, av Roman Signer, **547 650 kr**, inköpt från Galerie Barbara Weiss i Berlin.
- Svenska galleriet som sålt mest hittills till NKS: Andréhn-Schiptjenko, **475 600 kr**.

► av Västra Götalandsregionens konstpengar spenderas utanför den egna regionen är enligt Sangwill ogenomtänkt.

– Det är ju inte så att pengarna försvinner in i en annan region, som bara flyger iväg till Hudiksvallsgatan i Stockholm. Vi köper ju konstverk som kommer tillbaka till regionen och placeras här, konstens värde stannar i regionen.

När Richard Sangwill tillträdde som konstansvarig 2011 var en av de första förändringarna han genomförde att Västra Götalandsregionen nu får köpa konstverk även direkt från konstnärer och inte bara från gallerier. En rutinförändring gallerierna protesterar emot, deras affärer minskar märkbart när stora kunder från det offentliga väljer att handla någon annanstans. Men Richard Sangwill är helt oförstående för kritiken.

– Vi har inte uppdraget att stödja några gallerier utan att göra så bra projekt som möjligt. Det är inte så att vi utsätter gallerierna för konkurrens, men det finns många konstnärer som inte arbetar med ett galleri och då skulle de ju stå helt utanför den här marknaden. Så på det viset har vi gynnat fler konstnärer än tidigare.

Anders Olofsson tar emot i Statens konstråds lokaler i Vasastan i Stockholm – vägg i vägg med gallerierna på Hudiksvallsgatan. Konstrådet köper lös konst till statliga myndigheter som ansöker om att få konst. Det årliga anslaget har minskat de senaste decennierna men sedan några år tillbaka ligger det ganska konstant på omkring 5,5 miljoner kronor per år. Anders Olofsson har bara haft tjänsten som koordinator för inköp sedan september förra året, men är en desto vanare galleribesökare efter att ha verkat som konstkritiker sedan mitten av 1980-talet. Som statstjänsteman får han inte längre skriva kritik, men jag frågar honom om hans personliga konstmak ändå har inflytande på hans arbete med inköpen.

– Vi har åtta konsulter upphandlade efter konstens alla regler, och de har alla olika bakgrunder och ingångar i konsten, så jag har svårt att tro det, säger han.

Liksom i Västra Götalandsregionen och hos Kulturförvaltningen är nästan samtliga av Statens konstråds konsulter själva konstnärer. Jag frågar varför konstnärer är bäst på att köpa konst.

– Isolerar man det till köpdelen är det inte givet att de är bäst. Men hos oss har konsultrollen

FOTO: INGEMAR JERNBERG

MIA ZEECK VÄLJER KONSTVERK:

»Inför överdäckningen av E4/E20 och utvecklingen av Hagastaden revs konstprojektet *Traffic Island* av Akay och KP. De hade byggt en liten röd stuga med staket, brevlåda och trädgård på klippavsatsen mellan in- och utfarten till Eugeniattunneln. Det var ett uppskattat verk med stark förankring till platsen. Den fungerade som ett landmärke och nu när platsen får en ny identitet är det fint att kunna skapa en länk till det som funnits där tidigare. För NKS har konstnärerna gjutit en kopia av huset i betong och skapat en installation av konstprojektet i tre delar.«

FOTO: MARGARETA BLOOM-SANDEBÄCK

V E R K

MARI RANTANEN. Serie om 16 målningar, inköpt 2013 av Västra Götalandsregionen till Kvinnokliniken på Östra sjukhuset i Göteborg, för totalt 430 000 kr direkt från konstnären.

V E R K

AKAY OCH KP. *Traffic Island*, 2003. Installationen för NKS köptes 2014 för 200 000 kr direkt från konstnären.

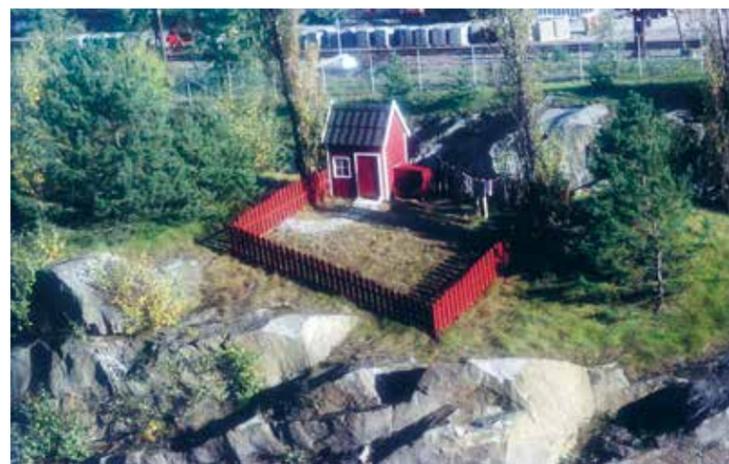

FOTO: AKAY

FOTO: STATENS KONSTRÅD

V E R K

HANNA LJUNGH. *Vivisection Panorama I*, 2011. Inköpt för 39 288 kr på Annaellegallery.

ANDERS OLOFSSON VÄLJER KONSTVERK:

»Jag tycker det är roligt när vi köper verk tidigt i en konstnärskarriär. Carola Grahn, Alexander Gutke, Viktor Rosdahl och Hanna Ljungh är sådana vi köpt av tidigt. Vi har också gjort en del strategiska inköp där vi tittat på vad vi saknar i vår samling. Historiskt har det köpts verk av väldigt många fler män och vi måste nu i efterhand rätta till den snedvridningen. Vi har exempelvis nyligen köpt in ett stort videoverk av Teresa Wennberg. För att vi hade inget verk av henne och det bör vi ha.«

FOTO: RICARD ESTAY

V E R K

TERESA WENNBERG. *Nuit Blanche*, 1983. Inköpt av Statens Konstråd för 120 000 kr direkt från konstnären.

”Vi har åtta konsulter upphandlade efter konstens alla regler, och de har alla olika bakgrunder och ingångar i konsten”

Anders Olofsson, Statens konstråd.

så många fler aspekter. Det handlar också om att hänga kollektioner, rent praktiska grejer som vad man ska använda för hängningsdon i en viss vägg, hur man ska få igång ett videoverk och så vidare.

Kanske vore det också annorlunda om staten såg konsten som en investering. Men det finns inga sådana aspekter i inköpen, säger Anders Olofsson. Konsulterna behöver inte bedöma konstens långsiktiga ekonomiska värde. Konstrådets huvudsakliga syfte med att köpa konst är att stödja konstnärerna. Därför har Konstrådet alltid köpt konst av både konstnärer direkt och deras gallerier. Även Anders Olofsson tycker att galleriförbundets kritik att det offentliga köper för lite konst från deras medlemmar är märklig.

– Konstrådet bedriver inte näringslivsstöd. Som vi har svarat galleriförbundet är vi ju också bundna av regelverk och förordningar, inte minst EU:s konkurrenslagstiftning som säger att man får inte särbehandla eller gynna speciella aktörer, vi ska ju behandla alla lika.

Utifrån ett slags kvalitetsbegrepp då antar jag?

– Ja. Vår inköspolicy säger att vi ska beakta den konstnärliga kvaliteten, sen ska vi köpa allsidigt, flera olika försäljningsställen – kommersiella gallerier, konstnärsköpta gallerier, konsthallar – alla som bedriver försäljning. Vi ska köpa verk av nu levande konstnärer som är verksamma i Sverige och ha en bra geografisk fördelning av konstnärernas hemort. Vi brukar jämföra med galleriförbundets och KRO/KIF:s egen statistik på var gallerier ligger och konstnärer bor och försöka göra inköpen i relation till det. Och storstäderna dominerar ju, framförallt Stockholm.

Många konstnärer som varken bor i storstäder eller har någon storstadsgallerist uttrycker en ►

FOTO: CARL HENRIK TILLBERG

VERK
SIROUS NAMAZI
Chandelier, 2014.
Angereds närsjukhus. Inköpt för 280 000 kr på Galerie Nordenhake i Stockholm, december 2014.

RICHARD SANGWILL VÄLJER KONSTVERK:

»Jag köpte en serie akvareller av Carin Ellberg till en barnvårdsavdelning på ett närsjukhus där personalen ville ha något som passade barn men inte var för infantilt utan också skulle uppskattas av en vuxen publik, det är ett sådant exempel. Även Mari Rantanens målningar på en kvinnoklinik och en takkrona av Sirous Namazi som köptes till närsjukhuset i Angered.«

FOTO: LARS NORRBY

SÅ FÖRDELAS INKÖPSBUDGETARNA	Lös konst till NKS (2011-2015)	Västra Götalandsregionen (2015)	Statens konstråd (2015)
Antal inköp från konstnärer	133 st	45 st	59 st
Antal inköp från gallerier	147 st	516 st	108 st
Totalkostnad inköp från konstnärer	4 105 034 kr	456 055 kr	1 954 406 kr
Totalkostnad inköp från gallerier*	5 362 827 kr	2 633 105 kr	3 628 931 kr

* I kategorin gallerier ingår alla verksamheter med försäljning, ex konsthallar, konstföreningar och ideella gallerier.

Källa: Statens konstråd, Västra Götalandsregionen och Kulturförvaltningen Stockholms läns landsting.

oro över att det offentliga inte skickar sina konsulter ut i landet. Att konstkartan får vita fläckar och att det bara är en viss typ av konst och konstnärer som lyfts fram i våra offentliga rum. Både Anders Olofsson, Richard Sangwill och Mia Zeeck menar att det är en omöjlighet att täcka konstscenen i hela landet, trots utspridda konsulter. Det är främst en resursfråga, men har kanske också med ett kvalitetsbegrepp att göra. All konst är helt enkelt inte intressant för de nya miljöer där konsten ska hänga.

– Jag har ju den bakgrunden jag har, och det är klart att jag tycker att vissa uttryck är mer intressanta än andra, säger Mia Zeeck.

– Det är ju så att det bara är vissa gallerier som klarar av att låta sina konstnärer göra sådana ofta monumentala verk som vi har ett behov av. Många konstnärer säger att de inte kan ställa ut i Västra Götalandsregionen för gallerierna där vill bara ha en viss typ av konst som är lätt att sälja, säger Richard Sangwill.

Trots behovet av stora verk är det tydligt i Västra Götalandsregionens inköpsregister att de allra flesta verk som köps in är grafik. På Statens konstråd är det annorlunda. Anders Olofsson säger att det har skett en förändring i den typ av konst som konstrådet köper in.

– Det som har hänt är att arkitekturen på myndigheterna har förändrats. Man bygger luftiga, glasade entréer och det ställer krav på konsten som placeras där. Vi köper nästan ingen grafik längre, och allt mindre småskaligt måleri.

Hur gör man då som konstnär utan storstadsgallerist eller ett uppbyggt nätverk i Stockholm? Tjänar det till att kontakta inköpsansvariga, till exempel genom ett mejl med cv och bilder? Alla tre berättar att de får många sådana mejl. Anders Olofsson säger att han tar alla sådana kontakter på allvar, och att det ibland kan leda till närmare kontakt och till och med ett inköp.

– Det är aldrig fel att höra av sig, jag tittar alltid på materialet. Just för att jag vet hur konstbranschen fungerar och hur svårt det kan vara för en konstnär, även en väldigt bra konstnär att slå igenom i informationsbruset. Det kanske inte direkt leder till inköp, men kanske till en inbjudan till en portfoliovisning.

Richard Sangwill kan ge ett exempel:

–Jag blev kontaktad av Göteborgskonstnären Cecilia Brandt som jag inte kände till innan. Det ledde till ett ateljébesök och ett inköp, så visst kan det löna sig att höra av sig, säger han.

Mia Zeeck säger att hon är extra noggrann

”Många konstnärer säger att de inte kan ställa ut i Västra Götalandsregionen för gallerierna där vill bara ha en viss typ av konst som är lätt att sälja”

Richard Sangwill, chef för konstenheten Västra Götalandsregionen.

när hon köper direkt från konstnärer.

– Det har hänt när vi köpt verk direkt från konstnären att jag har sagt att du lägger priset för lågt. Att vi brukar betala den här summan för den här storleken på verk till exempel, säger Mia Zeeck.

Som ansvariga för en mångmiljonbudget för konstinköp har de alla tre förstås en unik maktposition i konstsvetiget. Dessutom är alla tre stora konstälskare. Jag kan inte låta bli att fråga hur det känns att komma in på gallerierna, hur de blir bemötta och om ett inköp av ett riktigt stort verk ger någon slags kick. Anders Olofsson skrattar.

– Nej, jag märker faktiskt ingen som helst skillnad från innan jag hade det här jobbet.

Det gör däremot Richard Sangwill.

– Ja, uppvaktad av gallerister blir man ju. Det är jag tacksam för, det är svårt att ha kunskap om allt som händer. Kick är inte rätt ord, men det är en tillfredsställelse att köpa det rätta verket till en specifik plats.

Mia Zeeck låser den sista tunga metallörren.

–Vet du, jag är så ointresserad av just inköpsgrejen. Däremot tycker jag att det är kul att tänka kring mångfald och hur man bygger upp en samling. Det är många som kontaktar oss med förslag om inköp, allt från konstnärer, gallerister och institutioner. Det är både kul och jobbigt. För att de ska förstå hur vi jobbar brukar jag beskriva våra riktlinjer för inköp. ●

FOTO: STATENS KONSTRÅD

VERK

Maj 1/5,
KARIN MAMMA
ANDERSSON
Inköpt av Statens
konstråd för 500
000 kr från Märta
Måås-Fjetterström
AB. Konstrådets
dyrast inköpta
konstverk 2015.
Verket är ännu inte
utplacerat.

INKÖP AV LÖS KONST STATENS KONSTRÅD

Köper lös konst till statliga myndigheter som själva får ansöka hos konstrådet om att få konst.

Äger ca 100.000 konstverk varav 90 procent är utplacerad på myndigheter.

Budget: 5,5 miljoner/år
Verken behöver inte köpas till en specifik plats, utan kan placeras ut efter att köpet är gjort.

Konstrådet har åtta uppköpta konsulter utspridda i landet och meningen är att de ska täcka hela Sveriges konstliv. 2015 köpte Konstrådet 167 konstverk av totalt 95 konstnärer.

Konstnären som aldrig överger Aleppo

Issa Touma vill använda sin tid som fristadskonstnär till att berätta om det verkliga Aleppo.

Issa Touma har haft fullt upp sedan han kom till Gävle tidigare i våras. Nästa månad har han en utställning i London, där han ska visa sin fotoserie *Women We Have Not Yet Lost*, på kvinnor som gömde sig i hans galleri Lepont när våldet i Aleppo eskalerade. Han har också deltagit i flera filmfestivaler, senast i Grekland, med sin prisade film *9 days - from my window in Aleppo*. De nio dagarna är krigets första nio dagar, iakttagna genom kameran från Issa Toumas lägenhet i Aleppo.

Vad berättar den filmen?

– Att vem som helst, dina grannar, plötsligt kan visa sig vara mördare. Det ingen visste i Aleppo var att tio procent av befolkningen är villiga att döda de andra 90 procenten.

Hur kommer du att arbeta under din tid i Gävle?

Som jag alltid har arbetat; som en konstnär som är verksam både i Syrien och i väst. Jag säger alltid att konst är det bästa sättet att bygga tillit mellan nationer. Före kriget bjöd jag in hundratals konstnärer från hela världen till en årlig konstfestival i mitt galleri, Lepont. Sedan kriget bröt ut försöker jag sprida ett budskap om hur livet i Aleppo ser ut. För jag avskyr bilden som sprids i medierna.

Varför är den skev?

Den handlar enbart om dödsantal. Det är ett obehagligt sätt att ignorera själva problemet. Låt oss i stället bry oss

”Låt oss bry oss om dem som lever och fokusera på hur vi ska hålla dem levande.”

om dem som lever och fokusera på hur vi ska hålla dem levande.

Du har berättat att du under krigets första fyra år aldrig lämnade Aleppo, trots att du hade möjlighet. Varför var det viktigt för dig att stanna kvar?

Jag ville förstå vad det var som pågick och vad jag som konstnär kunde göra. Jag upplevde att konstnärsrollen blev ännu mer tydlig och viktig i en krigszon, särskilt eftersom jag genom Lepont har ett stort internationellt nätverk. Jag vet att varje gång jag skickar ut information om vad som händer i galleriet är det en väckarklocka för omvärlden. De tvingas tänka; ”nu öppnar han igen, mitt i blodbadet. Vi måste göra något för att stoppa detta krig.” Att öppna min galleridörr är också att öppna en dörr in i det verkliga Aleppo. Jag kommer fortsätta hålla galleriet öppet så mycket det är möjligt. Aleppo är som du säger, en krigszon, och du har som öppet kritisk mot både regeringen och de oppositionella utsatts för påtryckningar av dem båda. Men

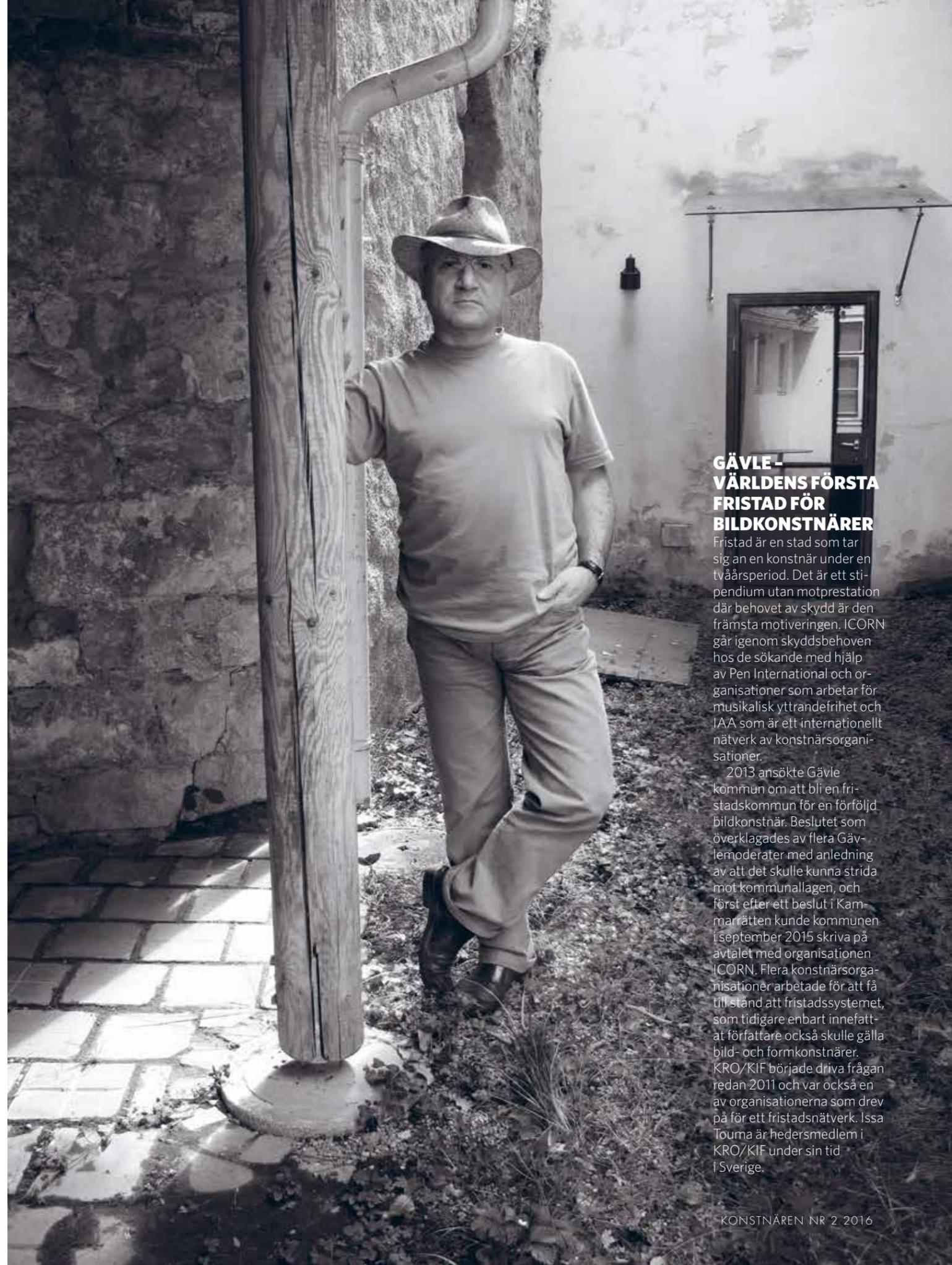
du kommer alltså att åka tillbaka även under dessa två år, trots riskerna?

Ja. För det som är verkligt livsfarligt är om alla intellektuella skulle överge Aleppo. Töms ett samhälle på intellektuellt liv blir det fanatiskt. Men också för att galleriet är mitt arbete. Du förstår – i en krigszon är varje vardaglig handling, som att gå till jobbet, en motståndshandling. Att öppna sin butik varje dag trots bristen på varor. Att skicka sina barn till skolan. Att ha en bröllopsfest, även om det blir ett litet party. Att ge liv och stöd till varandra. Det ger ett otroligt starkt budskap till de som bär vapen att sluta döda dem.

Nu när du i två år har Sverige som bas, hur kan du på ett konkret sätt använda din internationella röst?

– Genom att berätta om konstnärerna som är kvar i Syrien. Ett exempel är en utställning förra året i Singapore där jag visade vykort från konstnärer som fortfarande lever och arbetar i Aleppo. De flesta konstnärer från Syrien som visas här i väst lämnade landet för länge sedan. För mig representerar de inte längre syrisk konst; jag kan se att de lärt sig vad man vill ha här. Och varje gång man ställer ut en sådan konstnär är det ”Syriens främsta konstnär”. Det är aldrig sant, Syriens främsta konstnär kommer alltid att vara en som fortfarande är kvar i Syrien.

Sofia Curman

GÄVLE - VÄRLDENS FÖRSTA FRISTAD FÖR BILDKONSTNÄRER

Fristad är en stad som tar sig an en konstnär under en tvåårsperiod. Det är ett stipendium utan motprestation där behovet av skydd är den främsta motiveringen. ICORN går igenom skyddsbehoven hos de sökande med hjälp av Pen International och organisationer som arbetar för musikalisk yttrandefrihet och IAA som är ett internationellt nätverk av konstnärorganisationer.

2013 ansökte Gävle kommun om att bli en fristadskommun för en förföljd bildkonstnär. Beslutet som överklagades av flera Gävlemoderater med anledning av att det skulle kunna strida mot kommunallagen, och först efter ett beslut i Kamrarrätten kunde kommunen i september 2015 skriva på avtalet med organisationen ICORN. Flera konstnärorganisationer arbetade för att få till stånd att fristadssystemet, som tidigare enbart innefattat författare också skulle gälla bild- och formkonstnärer. KRO/KIF började driva frågan redan 2011 och var också en av organisationerna som drev på för ett fristadsnätverk. Issa Touma är hedersmedlem i KRO/KIF under sin tid i Sverige.

Rutiner

Text Dimen Abdulla

MARCEL PROUST började dagen 03:00-06:00, rökte opium för att underlätta sin astma därefter kaffe och croissant **FRANCIS BACON** var beroende av sömnpiller. Han led av insomni och brukade läsa kokböcker som avslappning, hans enda träning var måleriet. I hans diet ingick stora mängder vitlökspulver, äggulor, sötsaker, kaffe och en halv flaska alkohol **JOHN CLEEVER** tog hissen till källaren där han jobbade. Nere i källaren klädde han av sig naken, jobbade till lunch för att ta på sig sin kostym och upprepa processen när han efter lunch skulle jobba tills arbetsdagens slut **INGMAR BERGMAN** ogillade buller, att träffa nya människor och stora folkmassor. En halvtimme innan repetitioner stod han utanför hallarna för att se till att skådespelarna inte umgicks **BERGMAN** åt samma lunch varje dag, någon typ av fet filmjolk med jordgubbssylt och cornflakes. Han använde inte droger men vid tillfällen drack han vin och det gjorde honom väldigt lycklig. Han skrev åtta timmar om dagen **CHARLES DARWIN** började 07:00 med en kort promenad, 12:45 intog han lunch - även hans största måltid på dagen. Eftermiddagen var planerad med två promenader, läsning och backgammon. Han klarade inte av för mycket umgänge och höll sig till 30 minuters social samvaro om dagen **ALEXANDRE DUMAS** började varje dag med att äta ett äpple under triumfbågen **HARUKI MURAKA-**

MI startar 04.00, skriver därefter i 5 timmar, sedan springer han 1 mil eller simmar. Efter träningen lyssnar han på musik och läser till läggdags **IMMANUEL KANT** började dagen med två koppar svagt te och en pipa tobak, medan han rökte mediterade han. Därefter förberedde han föreläsningar mellan 7-11 och sen lunch. Följt av en promenad. Eftermiddagen följde med lättare arbete och läsning **PLATON** tyckte att maten var en distraktion från högre ting **WILLIAM BLAKE, ALEXANDER POPE, VINCENT VAN GOGH** var vegetarianer **ARTHUR SCHOPENHAUER** föraktade mat och kvinnor och tyckte att stilleben var bra om det inte innehöll mat. Frukt var ok då det övervägdes av sin skönhet **WITTGENSTEIN** brydde sig inte om vad han åt så länge det alltid var samma **SARTRE** åt sällan grönsaker eller frukt om det inte blandades till något bakverk. Korv, surkål och chokladkaka var hans favorit och intog dagligen två paket cigaretter, vin, öl, destillerad alkohol, te och kaffe. Ibland även amfetamin, meskalin och barbiturater **ALBERT CAMUS** var tydligen en enastående målvakt, hans fotbollskarriär tog slut när han som 17 åring fick tuberkulos **FRIDA KAHLO** slutade boxas efter en olycka som orsakade permanenta skador på hennes ryggrad **HANNAH ARENDT** var storrökare och ska ha tillbringat mer tid i pressrum än i rättsal då rökning var tillåtet där **LARS NOREN** är mån om sin vikt och går regelbundet

ut och joggar **FREUD** såg ett symboliskt samband mellan ätande och sex. Hans fru la tandkräm på hans tandborste för att han skulle vinna tid. Han trimmade dagligen skägget hos sin barberare **FEDERICO FELLINI** gick upp 06:00, promenerade runt huset, öppnade fönster, flyttade runt lådor och böcker fram och tillbaka och försökte göra kaffe utan framgång **THOMAS WOLFE** började jobba vid midnatt efter att ha grundat med stora mängder av kaffe. Han skrev stående, eftersom han var så lång, på kylskåpet. Han skrev in på gryningen med enstaka pauser för att röka. Sen tog han en drink och sov till 11 **PATRICIA HIGHSMITH** skrev dagligen omringad av cigaretter, askkoppar, en kopp kaffe, en flottyrkott munk, en skål med socker och en flaska vodka. Hon rökte ett paket Gauloises om dagen. Hon åt bacon, ägg och müsli vid olika tillfällen under dagen. För **MORGON FELDMAN** var en bra penna och en bra stol viktigt. Han menade att om han kunde hitta en skön stol så skulle han kunna konkurrera med **MOZART GERTRUDE STEIN** drack ofrivilligt kaffe varje morgon eftersom hennes läkare ordinerade henne detta. Hon skrev helst i parerade bilar på anteckningspapper **ANNE RICE** sov dagtid och arbetade nattetid för att slippa distraktioner **WILLEM DE KOONING** arbetade i hatt och kappa eftersom huset stängde ner värmen kl. 17 **KIRKEGAARD** hällde svart kaffe över en kopp full av socker **BALZAC** drack

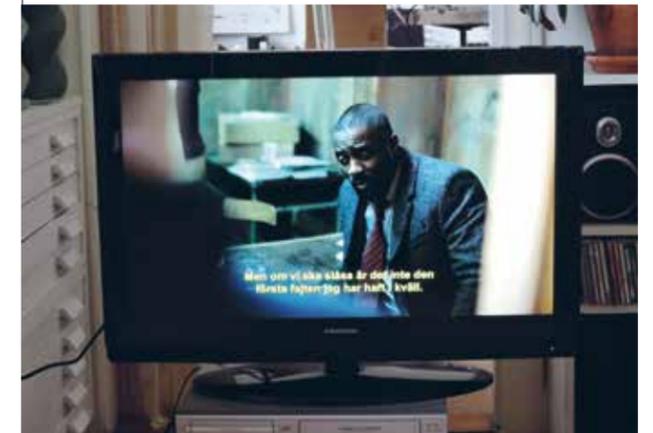
50 koppar kaffe om dagen **GRAHAM GREENE** hade sin Benzadrine **PAUL ERDÖS** hade sin Ritalin och hans Benzadrine **ANTHONY TROLLOPE** och **HENRY JAMES** påbörjade båda en ny bok i samma stund de avslutade en annan **GEORGE GERSHWIN** komponerade vid pianot i pyjamas och morgonrock **JONATHAN EDWARDS** brukade under ridningen associera en tanke med en del av hans kläder så att när han kom till skrivbordet kunde skriva ner sina idéer **JAMES THURBER** tillbringade hela morgonen med att komponera texter i huvudet för att kl. 14.00-17.00 diktera omkring 2000 ord till sin sekreterare **RICHARD WRIGHT** skrev, oavsett väder, på en bänk i Brooklyns Fort Green park **MAYA ANGELOU** är oförmögen att jobba i vackra miljöer och föredrar obskyra hotell och motellrum **IGOR STRAVINSKY** stod han på huvudet när han kände sig blockerad **WOODY ALLEN** duschar flera gånger om dagen när han behöver mental energi **BENJAMIN FRANKLIN** startade morgonen i badet skrivandes innan han klädde på sig för fortsatt arbete **VICTOR HUGO** åt råa ägg till frukost **DELEUZE** gillade mäg, tunga och hjärna. Eventuellt spelade han tennis. Vid långt gången lungcancer anställde han en sekreterare som rökte åt honom (själv tog han bara första blosset.) **SYLVIA PLATH** skrev Ariel 03.00 i febrer. **SCHOPENHAUER** skrev att man bör ta minst två timmar raska promenader varje dag **HEIDEGGER** åkte skidor **FOUCAULT** körde sportbil **ELFRIEDE JELINEK** har asperger, lider av svår social fobi, neuroser och ångest **ORSON WELLES** startade morgonen med att äta en stor tallrik slaktfett och dricka en karaff med vin. Lämnade han kvar några rester så måste de stå kvar då han annars kunde bli rasande när han, flera timmar senare, återvände för att avsluta sin måltid. ●

Dimen Abdulla är konstnär och dramatiker.

ENKÄT

Luther, Netflix och en sväng till tippen - fem konstnärer berättar om sina rutiner.

Av Jenny Damberg

Beth Laurin:

Jag går tyvärr ofta som katten kring het gröt när jag ska försöka göra nya grejer.

Jag dricker kaffe varje morgon, men det har inget att göra med att jobba. Det är för att vakna.

Jag går tyvärr ofta som katten kring het gröt när jag ska försöka göra nya grejer, skisser. Det är mycket plågsamt. Just nu har jag en sådan spånarperiod. Då kan jag till exempel, som för närvarande, fastna för en polisserie på Netflix, Luther. Det är ganska våldsamt och det hjälper mig inte alls att komma i gång - det är en ren undanflykt. Det vore bättre för hela kroppen inklusive hjärnan att gå ut och gå, jag gjorde det ofta när jag var

yngre och hade lättare att gå. Sedan var jag med om en cykelolycka och fan och hans mormor.

Ibland önskar jag att jag inte var konstnär, utan en vanlig pensionär, som kunde vara ledig och sitta på en bänk och mata änder. Men så är det ju inte. Jag kan inte låta bli att arbeta. Och det är på både gott och ont. Belöningen är när jag tycker att jag har lyckats!

Jag kommer i gång bäst på förmiddagen och håller på hela dagen. Förra sommaren hade jag deadline för en artist book, en box. Jag gick inte ut, jag bara arbetade - helt besatt. ●

Konstnär, arbetar med skulptur, teckning, foto, objekt, ljud, installation, text och performance.

Niki Lindroth von Bahr:

Jag har en väldigt jobbig luthersk ådra som gör att jag bara känner mig tillfreds när jag får jobba fysiskt.

”Jag vill ha bra ljus, starka lampor. Ett stabilt arbetsbord. Och jag vill helst vara någonstans där jag kan ha med min hund. Annars varierar arbetsdagen mycket med det projekt jag jobbar med, om det är animation, skulptur eller modellbyggen. Jag har en väldigt jobbig luthersk ådra som gör att jag bara känner mig tillfreds när jag får jobba fysiskt, nästan oavsett med vad. Gemensamt för mina

arbetsdagar brukar vara att jag aldrig får sitta ned, det känns extremt lyxigt att sitta. Sedan är det idealt att få äta riktig mat till lunch och att lyssna på P1 medan jag arbetar.

Jag har märkt att det är svårt för mig att flytta mitt arbete till exempel till ett landställe, trots att det borde fungera i teorin. Är känslig för fel sorts ljus, drag, om det är för varmt eller kallt.” ●

Konstnär och regissör. Arbetar för tillfället med den animerade musikalen *Min Börda*, premiär 2017.

Kristoffer Sundin:

En gång i veckan är jag på Östbergatippen.

”Jag har en hashtag, #grejagregrejaochgreja, som så klart är ett skämt. Men den beskriver ändå ganska väl vad det är man håller på med. Det är mycket logistik, att åka och köpa grejer i olika industriområden som man lastar in i studion. Sedan är det lika mycket åt andra hållet för att bli av med grejer. Dels det som ska säljas. Men också att bara röja. En gång i veckan är jag på Östbergatippen.

Jag har fått betydligt mer fasta arbetstider sedan jag skaffade hund. I idealfallet promenerar jag hemifrån vid åtta, är på jobbet vid nio

och hinner jobba i tre till tre och en halv timme innan det är lunchpromenad. Vi har ett matlag i studion, vilket är väldigt schysst. Då slipper man knata runt i området och bli less på matställen som finns där. Sedan går vi hem vid fem, sex.

Med en hund tvingas man ta pauser. Promenaderna gör att man får tid att tänka på vad man håller på med, utan att ha det precis framför sig. De där otvungna stunderna när man ändå går och tänker på vad man gör – då kommer man fram till väldigt mycket.” ●

Möbelformgivare och en av initiativtagarna till Örnbergsauktionen.

Anton Alvarez:

Det är schysst att eliminera yttre stressfaktorer.

”Jag kan bli lite irriterad på folk som lever upp till konstnärsmynen, det verkar så coolt. Men det leder inte mitt jobb framåt. Jag brukar vara i ateljén vid åtta, och stanna till fem. Det är viktigt för mig, jag går dit fast jag inte har något att göra. Jag brukar cykla dit men det är egentligen oväsentligt. Jag skulle lika gärna kunna gå eller åka tvärbana. Det avgörande är antalet nedlagda timmar, både för att stilla stressen över om man har gjort sitt

bästa, och för att dragglaget ger resultat.

Jag är ganska disciplinerad. Det är schysst att eliminera yttre stressfaktorer. Jag försöker alltid jobba för att göra det, se till att man inte är på sista droppen hela tiden ekonomiskt, utan att man kan klara sig några månader, eller något år – så att man inte behöver fokusera på det. Även om jag har valt den här banan som ickeanställd så har jag försökt skapa så trygga förutsättningar som möjligt.” ●

Konsthantverkare. Medverkar för tillfället i utställningen *Color Your Life* på Daelim Museum i Seoul, Korea.

Paul Fägerskiöld:

Det är lite som en idrottare som förbereder sig för OS, kanske.

”Min hjärna börjar fungera mycket bättre senare på dagen. Så på dagen gör jag alla ärenden, köper material och så vidare. När jag kommer till ateljén inleder jag med att sitta och titta, varva ner, i en halvtimme-timme innan jag börjar jobba. Sedan jobbar jag tills jag stupar och tar en taxi hem.

Arbetsdagarna ser olika ut beroende på var i förhållande till en utställning jag befinner mig. Det är lite som en idrottare som förbereder sig för OS, kanske. Nu har jag precis haft en utställning och är inriktad på att testa saker, hitta på nya saker, det finns frågor som kom från förra utställningen som

förhoppningsvis leder till nya verk. Jag köper en massa böcker, träffar människor, ser utställningar, testar idéer och material samt gör grundläggande val i arbetet. Ju närmare nästa utställning jag kommer, desto mer av fokuserat arbete och sena nätter. Det närmaste jag kommer en riktig vana är nog att jag brukar köpa med mig något, en kaffe eller en kopp te, som jag dricker när jag kommer till ateljén. Det är ett sätt att tempomässigt komma in i att vara där. Att jag inleder med att ta det lungt en tid i ateljén innan jag sätter igång är alltså en rutin jag har oavsett hur panikstressigt det är.” ●

Konstnär. Arbetar med måleri.

... Starta ett konstnårsresidens

Konstnären **Lina Berglund** har öppnat upp hem och ateljé för kollegor från hela världen. Här delar hon med sig av sina bästa tips för att starta ett konstnårsdrivet residens.

Lina Berglund bodde i Oslo, men längtade efter lugn och ro på landet. När hon hittade det gamla missionshuset i Laxarby i Dalsland blev hon blyxtförelskad, framför allt i den 120 kvadratmeter stora missionsalen, en perfekt ateljé.

– Jag sparade en massa pengar och köpte till slut huset. Jag såg så många möjligheter, inte bara för mitt eget arbete.

Att det skulle bli ett residens växte fram med tiden och i två år har hon tagit emot gästkonstnärer mellan vår och höst. Hon kan ha tre

konstnärer hos sig samtidigt. Gästerna stannar i minst en månad och kommer från många olika delar av världen.

– De flesta från Europa, men jag har haft konstnärer från Japan, Taiwan, Sydkorea, Brasilien och två från Australien. Snart kommer en från Marocko. Några har också kommit tillbaka flera gånger.

Gästkonstnärerna betalar 3500 kr för en månads vistelse.

– Jag tjänar ju inga pengar, men det räcker för mina kostnader för huset och för att hålla det i fint skick.

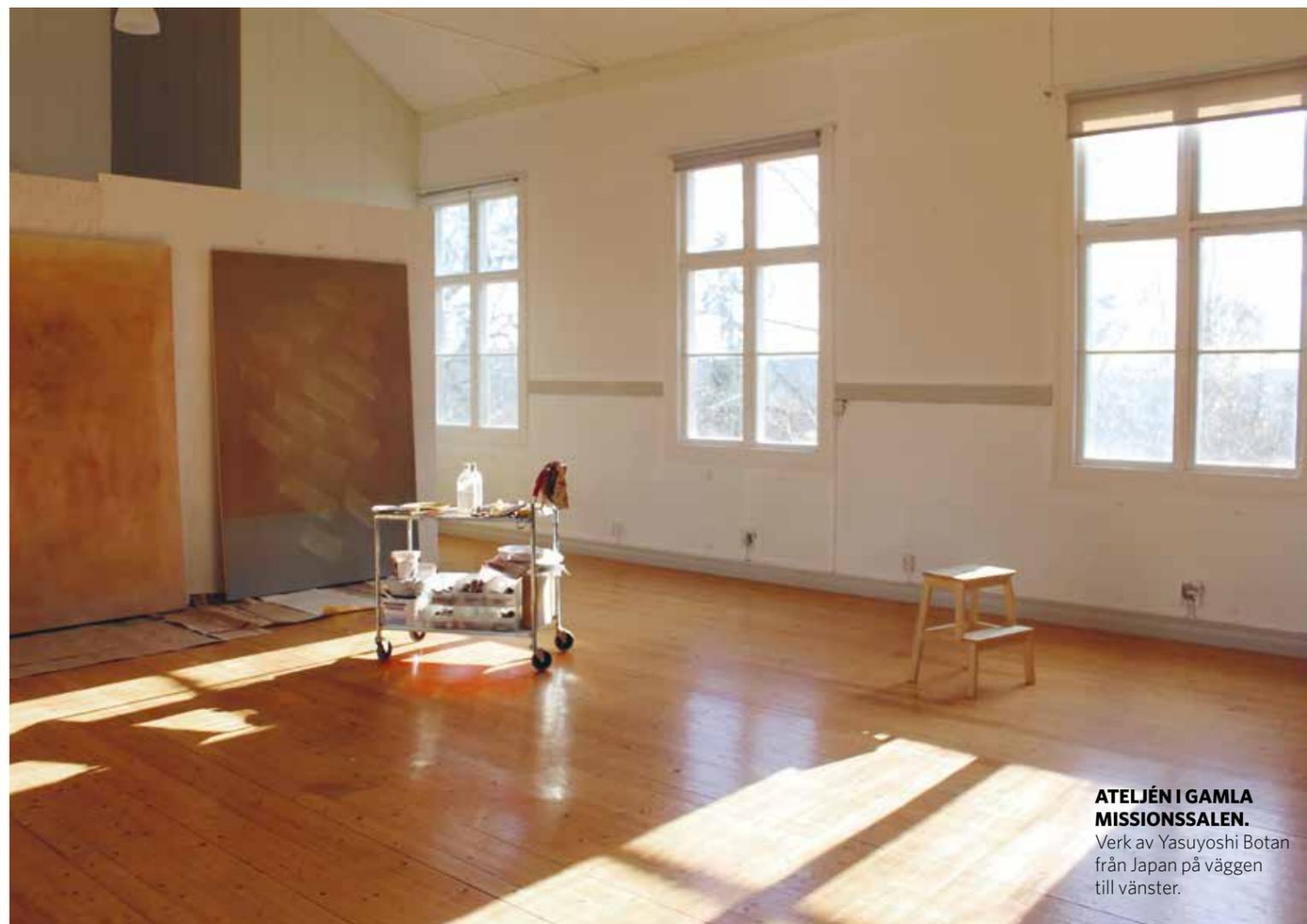
”Jag sparade en massa pengar och köpte till slut huset. Jag såg så många möjligheter, inte bara för mitt eget arbete.”

Lina Berglund, konstnär och driver RUD AIR i Laxarby (rudair.tumblr.com).

GÄSTKONSTNÄRER PÅ RUD AIR

Kerstin Svensson från Sverige och Yinling Hsu från Taiwan.

ATELJÉN I GAMLA MISSIONSSALEN.

Verk av Yasuyoshi Botan från Japan på väggen till vänster.

FOTO: LINA BERGLUND, PERNILLE ELIDA FJORAN

LINA BERGLUNDS BÄSTA TIPS

Vilken plats vill du skapa?

Ringa in vad det är för plats och rum det ska vara och formulera det tydligt. Utgå från det du har, dina egna resurser och vad som passar dig. RUD AIR är långt ute på landet, det är lugnt och kravlöst. Det finns ju residens där man förväntas ställa ut och delta i workshops till exempel. Jag öppnar för publik ibland, men bara om jag mår bra och gästkonstnärerna har lust.

Visa att du finns!

Skapa en bra hemsida med mycket bilder. Jag lägger upp nya varje månad. Gå med i internationella nätverk för konstnårsresidens, till exempel ResArtis, Transartists och Residency Unlimited och se till att ha tydlig information på deras sajter.

Lagom med regler

Regler kommer till med tiden när man märker vad som funkar och inte. Hos mig är till exempel hörlurar ett måste om man vill lyssna på musik i ateljén. Men vissa av sina egna egenheter får man också lägga åt sidan när man släpper in andra i sitt rum.

Åk själv på residens

Samla inspiration genom att se hur andra som driver liknande verksamheter gör – det är så olika överallt.

Lina Berglund.

KRÖNIKA

”Det ska vara enkelt att ge och ta rätt betalt”

När jag hamrar fram på tangentbordet råkar jag ofta skriva kostnad istället för konst. Det är en talande felskrivning. Visst, jag tänker mycket på pengar.

Pengar och konst är ett laddat spänningsfält. Jag fångas av konsthantverkare och konstnärer som använder sig av ekonomi och värde som material och koncept. Smyckekonstnären Lauren Tickle dekonstruerar endollarsedlar och skapar bärbara verk i serien Currency Converted. Konstnären Jennifer Lyn Morone blottar sociala och politiska system genom att omvandla hela sin existens till ett aktiebolag. Jag tror att tabut kring konst och pengar håller på att släppa, även om fördomar om den lidande och fattiga konstnären som äkta vara envist hänger kvar.

Mitt huvud är fullt av siffror. Vi vet vad bild- och formkonstnärer tjänar i genomsnitt (13300 kr i månaden) och vad museer betalar konstnärerna i genomsnitt (14 000 kr.) Samtidigt rapporteras det om nya rekordförsäljningar på auktionshuset och fler än någonsin går på utställningar (44% av Sveriges befolkning år 2014).

Det är en märklig ekvation. Bizarra skevheter inom vårt yrkesområde upprätthålls av bristande strukturer och avtal, det måste korrigeras och konstnärerna måste få ersättning. Det gäller inte bara utställningar. En tillsyns enkel men viktig del av pusslet är arvodesrekommendationerna för uppdrag. Att hänvisa till KRO/KIF:s arvodesrekommendationer och använda våra mallar är ett bra stöd. Även uppdragsgivarna vänder sig

till oss för svar. Jag tror att vi kan utveckla rekommendationerna så det blir ännu lättare för uppdragsgivarna att göra rätt. Minimivå har en tendens att bli maxbelopp. Det ska vara enkelt att ge och ta rätt betalt för en gestaltning, att uppföra en performance, hyra konst eller anta formgivningsuppdrag.

Hur man prissätter sina verk är också intressant. Det är en konst i sig att sätta pris på uttryck som skapats av drivkrafter långt borta från ekonomiska faktorer eller hitta fungerade prisnivå för småskalig hantverksproduktion. Här går det naturligtvis inte att ha enhetliga rekommendationer, men vi kan få stöd av varandra genom erfarenhetsutbyte. Kanske kan vi skapa en kunskapsbank för medlemmar med kloka råd och anonyma exempel på hur man sätter sina priser?

I senaste numret av KONSTNÄREN säger Loulou Cherinet: ”Konstnärsrollen är ju inte homogen, man kan formge en åt sig själv”. Hon har inte velat göra sig beroende av konstvärldens ekonomi utan valt att arbeta med annat vid sidan om. Så är det, du är fri att skapa din egen konstnärsroll. Men oavsett hur denna roll ser ut så ska grundläggande rättigheter gälla - som att få betalt när man arbetar med en utställning för en institution, eller kunna ta del av trygghetssystemet när man betalar skatt.

Sanna Svedestedt Carboo
Konsthantverkare & vice Riksordförande
Konstnärernas Riksorganisation (KRO)
Sveriges Konsthantverkare &
Industriformgivare (KIF)

JURISTEN SVARAR

Avtal i skrivbordslådan.

”Jag fick ett avtalsutkast, men började arbeta innan vi skrev på det och sen glömdes det bort. Kan jag fortfarande hänvisa till att vi har en bindande överenskommelse? Vad är det som gäller?”

Detta är ett relativt vanligt scenario - man är överens om villkoren, i stora drag, och börjar arbeta, och det där pappret du tänkte skriva på hamnar i en skrivbordslåda. Till en början är det bra att känna till att i de allra flesta sammanhang gäller muntliga avtal så väl som skriftliga. Med andra ord, ett muntligt avtal eller överenskommelse är lika bindande som en skriftlig. Det skriftliga avtalet, kontraktet, är viktigt främst utifrån bevissynpunkt - det visar att parterna har en överenskommelse och vad denna överenskommelse går ut på.

En bindande överenskommelse kan

komma till stånd på olika sätt. Huvudregeln, i svensk rätt, är att det ska finnas ett så kallat anbud och en accept. Ett erbjudande om att göra något, och ett svar som överensstämmer med erbjudandet. Till exempel ett erbjudande om att finansiera en utställning, och ett svar att genomföra utställningen under de förutsättningar som erbjuds. Parterna kan också, genom det vi kallar konkludent handlande, sluta ett avtal.

Sofie Grettve
Jurist KRO/KIF

Med det menas att man agerar som om det funnits en överenskommelse, och därmed bekräftar att en sådan också finns.

Vad gäller pappret i skrivbordslådan blir det därmed viktigt att först fråga sig om båda parterna tycks ha utgått från att det var det avtalet som skulle gälla? Är det så, fyller pappret en viktig bevisfunktion vare sig det hamnat i en pärm eller ligger kvar på skrivbordet. Har den som mottog avtalet inte motsatt sig några av villkoren, finns ytterligare ett argument om att den parten genom sitt handlande accepterat de villkor som erbjudits.

Det bästa är naturligtvis om båda parterna skriver på var sitt exemplar, då risken att beviset för överenskommelsen hamnar på villovägar på så vis minimeras. ●

KRO/KIF Stockholm får kultur- borgarrådet Mogert att agera

Tisdag 3 februari 2015, Konstnärshuset. KRO/KIF Stockholm har bjudit in det nyutträdde stadsbyggnads- och kulturborgarrådet Roger Mogert för att grilla honom om stadens konstpolitik. Han konstaterar inledningsvis att han är nöjd med sina två ansvarsområden.

-Kombinationen av politikområden möjliggör en intellektuell diskussion om samhälle.

Konstnärerna Maria Backman, Helene Hortlund och Katarina Jönsson Norling bombarderar Roger Mogert med frågor som han faktiskt

levererar konkreta förslag på. Ateljéer ska inte underkastas marknadshyrer. KRO/KIF ska få större inflytande över tillämpningen av MU-avtalet. Han vill få privata aktörer att tillämpa enprocentsregeln för konstnärlig gestaltning och lovar en fortsatt dialog med kollektivverkstaden i Sickla för att hitta en varaktig lösning på lokalproblemet.

Fredag 22 maj 2015. Uppsambandet mellan kultur och samhälle. Roger Mogert bekräftar att ett handlingsprogram ska tas fram för bild- och formkonsten.

Fredag 30 oktober bekräftar Mårten Castenfors,

chef på Stockholms konst, i en intervju med Tidningen Hammarby-Skarpnäck att han har fått i uppdrag att se över riktlinjerna för enprocentsregeln för konstnärlig gestaltning:

”I min värld är det så att även de privata aktörerna ska följa enprocentsregeln.”

Torsdag 19 november klubbas stadens budget för 2016-17 och i den har en ny skrivning letat sig in: ”Kultur- och konstnärerna ska säkerställas att stadens samtliga förvaltningar och bolag tillämpar MU-avtalet och ersätter konstnärerna för

deras arbetstid.”

Onsdag 13 januari 2016. Nytt möte hålls mellan KRO/KIF Stockholm och Roger Mogert. Två månader senare publiceras en notis i DN kultur där Roger Mogert slår fast: ”Vi vill stärka konstnärernas möjlighet att verka i Stockholm.”

I det program som tagits fram av Roger Mogert i dialog med KRO/KIF Stockholm finns satsningar på bland annat nya ateljéer, nytt ateljéstöd, MU-avtalet och offentlig konst.

Pontus Björkman

Se utfrågningen av Mogert på kro.se/mogert.

RÄTT BETALT?
Räkna med arvodesmallarna på kro.se.

FOTO: KRO/KIF

Konstpolitiska löften på World Art Day 2016

Alice Bah Kuhnke (MP) ska prioritera bild- och formkonsten i höstbudgeten. Det var ett av beskederna på de konstpolitiska samtalen under WORLD ART DAY 2016. Kulturministern lovade också att under året lansera den nationella handlingsplanen för bild- och formkonsten som KRO/KIF föreslagit sedan riksdagsvalet 2014: – Nu pågår ju budgetförhandlingarna inför 2017. Det är där vi vill flytta fram positionerna.

Konstnären Jan Svenungsson stod för

skissen till årets konsttårta; en karta över Sverige täckt av en omarbetad version av det svenska militära kamouflagemönstret M90. De ursprungliga färgerna hade ersatts med regnbågsflaggens.

– Jag väljer en liten sårig bit av Sápmi, sa Alice Bah Kuhnke när hon skar första biten av tårtan.

På kro.se/wad2016 finns ett reportage om World Art Day och SVT:s inspelning av samtalen.

Pontus Björkman

فنان

Nyheter på hemsidan

Nu finns kro.se på swahili, tyska, arabiska och ett hundratal språk till. Vill du tipsa någon som inte läser svenska om en artikel på kro.se, använd den nya funktionen översätt/translate längst ned till vänster på www.kro.se.

Tusan vad fin hemsidan är!

Anders Lindgren, konstnär och verksamhetschef Subtopia.

Detta får du som medlem i KRO/KIF

Medlemmar får tidningen KONSTNÄREN och en rad förmåner: juridisk rådgivning, deklarationsrådgivning, konstnärsförsäkringar till specialpris, tillgång till KRO/KIF:s löpande sammanställningar över nya uppdrag, utlysningar och residencies, avtalsmallar, deklarationshandledning, och gratis kurser, rabatt på konstnärsmaterial och teknisk utrustning, gratis inträde på en rad museer och konsthallar i Sverige och världen, tillgång till gästbostad i Stockholm och Carina Ariateljén i Paris. Som medlem blir du en del av Sveriges tyngsta konstnärorganisation och gör KRO/KIF till en starkare röst för skäliga villkor för bild- och formkonstnärer. Vill du bli medlem i KRO/KIF? Gå in på kro.se/bli-medlem.

MEDLEMSAVGIFTER

- Avgift 162 kr/månad (1950 kr/år)
- Samborabatt 275 kr/år för en av sammanboende medlemmar
- Nyutexaminerad: 82 kr/månad (975 kr/år)
- Student 335 kr/år

På gång

Välkommen på möte med KRO/KIF Region Norr i Luleå den 15 september i samband med BRAK – Branschdagarna för konsten i Norrland, som arrangeras av KC Nord tillsammans med Region Norrbotten. Deltar gör bland andra Katarina Jönsson Norling och Sanna Svedestedt Carboo, ordförande resp. vice riksförvaldande.

De tre senaste remisserna av KRO/KIF

En statlig utredning med titeln Gestaltad livsmiljö som inte tar upp konstnärlig gestaltning. En statlig museiutredning som glömmat bort det MU-avtal staten har ingått med oss. 38 konkreta KRO/KIF-förslag till Gotlands kulturplan. Du hittar våra remisser på kro.se/rapporter-remisser.

Håll koll på konstpolitiken! Varje dag publicerar vi en nyhet på facebook.com/KIF.KRO

Avgift på äldre konst kan skapa ny konstnärsfond

Med utgångspunkt i KRO/KIF:s partienkät gjorde SR Kulturnytt ett reportage om en ny konstnärsfond finansierad av en avgift på konst för vilken upphovsrätten slutat gälla. Syftet är att stödja produktion av ny konst och nutida konstnärer.

– På det här sättet får morgondagens konstnärer del av det som skapats av dåtida konstnärer, säger Katarina Jönsson Norling till SR. Läs mer här: kro.se/press.

Majoritet i riksdagen för ett statligt direktiv för enprocentsregeln

SR Kulturnytt gjorde ett reportage om vår partienkät som visar att en majoritet av riksdagspartierna nu vill förtydliga regelverket för enprocentsregeln för konstnärlig gestaltning:

– I grund och botten är det en bra regel. Den genererar mycket intressanta konstnärliga gestaltningar och har gjort så genom åren. Men det man ser är att det saknas regelverk på statliga myndigheter, verk och bolag och det gör att den inte alltid tillämpas så som den borde, säger Katarina Jönsson Norling i intervjun. Läs mer här: kro.se/press.

Vill du bli medlem i KRO/KIF? Gå in på kro.se/bli-medlem.

VI HÄLSAR VÅRA NYA MEDLEMMAR VÄLKOMNA TILL KRO/KIF

Alina Chaiderov, Göteborg
Amanda Selinder, Göteborg
Anna Liljeholm, Fors
Anne Percy, Tullinge
Anneli Tegelberg, Stockholm
August Ranelid, Stockholm
Axel Lieber, Stockholm

Charlotta Lindvall, Stockholm
Christian Cavallin, Stockholm
Christopher Williams, Älvsjö
Cilla Ranek, Stockholm
Dagmar Forsberg, Karlshamn
Echi Åberg, Kivik

Erik Lavesson, Saltsjöbaden
Eva Olofsson, Stockholm
Gabriella Sandin, Torekov
Hanna Hedman, Stockholm
Henrik Teleman, Virserum
Håkan Blomqvist, Uppsala

Irène Vestman, Stockholm
Iris Alexandrov, Västerhaninge
Jakob Vestberg, Stockholm
Karin Bäckström, Bandhagen
Karin Eklund, Djurmo
Karin Gyllerfelt, Göteborg

Katja Aglert, Nacka
Lisa Rydell, Stockholm
Magdalena Nordin, Umeå
Maria Broman, Lärbo
Maria Jönsson Nassos, Uppsala
Mia Malmjöf, Stockholm
Nanna Hellberg, Orsa
Owe Johansson, Varberg

Samuel Sander, Johanneshov
Simon Gran Danielsson, Umeå
Stina Pettersson, Göteborg
Tove Edlund Dreiman, Skärholmen
Ulf Stålhane, Malmö
Yvonne Andersson, Höllviken

Linda Petersson, Monument of Modernism

Aktuella utställningar

KONSTHALLEN • KULTURENS HUS LULEÅ

11 juni – 20 augusti
Maria Nordin

11 juni – 20 augusti
Linda Petersson

11 juni – 20 augusti
Jenny Nordmark

11 juni – 20 augusti
Jussi Ranta

För övrigt utställningsprogram och information,
www.kulturenshus.com/konst

Matthias van Arkel (SE), Åsa Maria Bengtsson (SE), Eva Berggren (SE), Andy Best & Merja Puustinen (GB & FI), Ernst Billgren (SE), Elias Björn (SE), Linnéa Carlsson (SE), GIDEONSSON/LONDRÉ (SE), Ditte Ejlerskov (DK), Ida Isakson (SE), MYCKET (SE), Sirous Namazi (IR/SE), Mounira Al Soth (LB/NL), Louise Sparre (DK), Jude Tallichet (US), Andrea Zittel (US).

Skulpturbiennale 2016, Louise Sparre

BORÅS INTERNATIONELLA
SKULPTURBIENNAL
20 MAJ – 18 SEPTEMBER 2016

boras.se/konstmuseum
BORÅS STAD

ÅSE BERNDTSSON:

Alla äger konstverket, men upphovsrätten är konstnärens

Kunskap hör ihop med respekt. Wikimedia vill kapa åt sig och muta in den offentliga konsten utan respekt för konstnärens yrkesroll och rättigheter att få del av de ekonomiska värden ett konstverk kan generera. Istället för att på ett juste sätt skapa en bra sajt, vilket Wikimedias offentligkonst.se är, med bra villkor för konstnärerna, väljer man att likt pirater lägga beslag på konstverken och diktera hur de ska visas. Varför ska det vara så svårt att betala de förhållandevis små belopp som det handlar om i upphovsrättsliga ersättningsningar, när det samtidigt går väldigt bra att lägga mycket stora summor på rättstvisten med Bildupphovsrätt? Bildupphovsrätt hade inget annat val än att stämma Wikimedia när de vägrade att teckna samma typ av avtal som Bildupphovsrätt sedan flera år har med många kommuner, museer och andra som vill lägga ut sina konstsamlingar digitalt.

I debatten har frågan ställts om hur Wikimedia använder alla frivilliga donationer till projektet som syftar till att bygga en kunskapsdatabas som alla demokratiskt kan använda. Används dessa pengar till att bekämpa upphovspersoners rättigheter? Har den hederliga principen att betala för det man vill använda, ersatts av piraternas princip att den egna övertygelsen går först, andras rättigheter kan man bortses från?

Vem äger den offentliga konsten? Ett konstverk som är sålt till det allmänna, till exempel en kommun, gör oss alla till konstverkets ägare, men upphovsrätten till verket stannar hos konstnären. Det finns många olika aktörer och företag som vill använda dessa konstverk i olika sammanhang och det värde som uppstår kan konstnären givetvis inte utestängas ifrån. Det är orättfärdigt att hävda att konstnären ska vara nöjd med att ha fått betalt en gång och att det är fritt fram för vem som helst att slå mynt av konsten. Upphovsrättens princip är att konstnären kan ta del av värdet av den fortsatta användningen av hans verk. Konstnären ska ha intäkter av att ett konstverk lever vidare och att nya affärsmöjligheter skapas omkring det, det är grundläggande för allt kulturellt skapande och för konstnärers företagande som för alla andra företag. Några har hävdats att det ska vara annorlunda när ett konstverk köpts in med offentliga medel. Skulle det göra det mer legitimt att bortse från konstnärens rättigheter? Nej självklart är det tvärtom ännu viktigare att en offentlig aktör agerar juste och visar respekt för konsten och konstnärerna.

Åsa Berndtsson
Ordförande

BILDUPPHOVSRÄTTSD VD MATS LINDBERG: Svenska regeringen måste sätta stopp för EU-kommissionens "panoramafråga"

I EU-kommissionens meddelande "Mot en mer modern och Europeisk upphovsrätt" som kom i slutet av 2015 diskuteras utomhuskonsten under namnet "panoramafrågan", ett språkbruk anammat från piratpartierna i parlamentet.

Piratpartierna hävdar att det, med nuvarande lagstiftning, är förbjudet att ta en så kallad selfie eller turistbild framför kända byggnader som, som Eiffeltornet, och sedan lägga ut den på sitt Instagram- eller Facebook-konto. Man använder sig av begreppet "panorama" oavsett om bilden visar en hel stadsvy (det vill säga ett panorama)

eller om konstverket är det enda som finns på motivet. Som vanligt försöker man "skjuta vanliga människor framför sig": man är förstas fullt medveten om att det inte finns ett enda fall där någon privatperson fått problem med den här typen av bilder.

Problemet är alltså inte vanliga människors möjlighet att använda konstverken. Men om konstverkens upphovspersoner har rätt att ange villkoren för den kommersiella användningen av sina egna verk även i de fall när de är placerade i det offentliga rummet kan Google, Wikimedia eller andra företag bli ansvariga för sin affär,

sitt nyttjande av konstverken. De stora nätföretagen försöker istället utvidga och förstärka sin position på internet på bekostnad av Europas konstnärer och fotografer (man vill också att själva fotografiet av konstverket ska vara fritt att använda, även om det är taget av en professionell fotograf).

Det är skamligt av EU-kommissionen att ta upp en sådan fråga i det här seriösa sammanhanget och det vore svagt av den svenska regeringen om de inte satte stopp för att "panoramafrågan" förs vidare i EU:s process.

Mats Lindberg
vd

Bildupphovsrätt fick rätt mot Wikimedia i HD

Bildupphovsrätt har vunnit ett viktigt rättsfall i Högsta domstolen (HD). HD-beslutet innebär att du som konstnär har kvar din upphovsrätt när stora aktörer på internet publicerar konstverk i bild databaser.

Vår motpart i rättegången, Wikimedia Sverige, har utan att teckna avtal med Bildupphovsrätt skapat en stor bild databas med målet att samla Sveriges samtliga offentliga konstverk. Just denna typ av bildanvändning har kommuner och landsting haft i många år, med skillnaden att de tecknar avtal med Bildupphovsrätt. Wikimedia har valt att betala noll kronor till konstnärerna eftersom de ansåg sig ha rätten att göra detta gratis.

Skulle Wikimedias uppfattning stämma juridiskt hade Bildupphovsrätts alla

avtal med kommuner och landsting angående utomhuskonst, som varje år leder till utbetalning till konstnärerna, vara ogiltiga. Detta kunde inte Bildupphovsrätt acceptera och stämde därför Wikimedia våren 2014.

HD:s beslut innebär att den som publicerar en databas med utomhuskonst på internet måste fråga konstnärerna om lov först och betala för sig.

I den mediala debatten har Bildupphovsrätt attackerats av piratpartister som medvetet missförstår beslutet och sprider falska fakta. Bland annat sägs - felaktigt - att beslutet innebär att fotografering på gator och torg förbjuds och att det blir brottsligt att ladda upp bilder av skulpturer på sociala medier. Beslutet handlar överhuvudtaget inte om detta. Det som HD säger är

att den som publicerar stora mängder utomhuskonst på internet ska betala för sig eftersom dessa databaser har ett ekonomiskt värde som ska delas med konstnärerna.

Beslutet är en förutsättning för att Bildupphovsrätt ska kunna fortsätta sitt arbete med att avtalsreglera de stora nätföretagens exploatering av konstnärernas bilder.

Formellt fortsätter nu rättegången mot Wikimedia i Stockholms tingsrätt som kommer att använda sig av HD:s beslut i sin kommande dom.

Läs mer om tvisten med Wikimedia på Bildupphovsrätts hemsida.

Erik Forslund
Förhandlingschef

Utveckling av ersättningssystemen

Genom de avtal, som tecknas inom ramen för Bonus Copyright Access och som gäller undervisningsväsendet och området intern information inom företag, får Bildorganisationerna in ersättningar som betalas ut i form av IR, individuell reprografiersättning. Hittills har ersättningen betalats ut på grundval av analog kopiering, men sedan länge omfattar avtalen även digitala användningar. Därför genomför Bonus Copyright Access nu statistiska undersökningar om hur den digitala användningen fördelar sig mellan olika material

kategorier och nyttjandeformer. Bildupphovsrätt har påbörjat en utredning för att se hur IR ska kunna förändras till att omfatta även digitala nyttjanden, så att du i framtiden ska få ersättning även när dina verk används digitalt.

Mats Lindberg

»Bildupphovsrätt har påbörjat en utredning för att se hur IR ska kunna förändras till att omfatta även digitala nyttjanden«

EU-frågor om utgivare ska få egna rättigheter

EU-domstolen har sagt att enskilda medlemsländer inte kan ge bokförlag och andra utgivare egna rättigheter på motsvarande sätt som till exempel film- och skivproducenter har. Sådana rättigheter måste skapas på EU-nivå. Detta blev nyligen fastställt i en uppmärksammad dom i EU-domstolen.

Som en reaktion på denna dom vill nu bokförläggare och andra utgivare att EU stiftar lagar som ger dem skydd för sina produkter och utgivningar och EU har därför skickat ut ett frågeformulär där man tar in synpunkter på hur ett

sådant skydd skulle kunna se ut.

Om ett sådant skydd skulle bli aktuellt finns det en viss risk att upphovspersoners skydd i princip försvagas. Det finns också en risk att det blir en omfattande diskussion om denna fråga vilket kan komma att blockera den viktiga frågan om internetgiganternas ansvar för det som distribueras på deras plattformar och frågor kring att stärka upphovspersoners ställning i avtal, samt frågor om fördelning av de värden som genereras genom att upphovsrättsliga verk används på dessa plattformar.

Mats Lindberg

GUNVOR KAMKES & SVEN JOANNIS MINNESFOND
Utlyser ett stipendium på 70 000 kr!

Enligt stadgarna ska stipendiet ges konstnär, eller i andra hand författare. Sökande med anknytning till Kronobergs län har förtur.

Ansökan skickas till Stiftelsen Gunvor Kamke och Sven Joanns minnesfond, c/o Kulturparken Småland, Box 102, 351 04 Växjö och ska vara framme senast onsdagen den 15 augusti 2016.

Upplysningar om stipendiet lämnas av Bertil Bäckström, tel. 070-246 26 40

Foto: Emilia B. Jiménez/Söderberg Agentur

Nu kan du försäkra dig och din konst för endast 186 kr/månad

Priset gäller om du tecknar KRO/KIF:s Konstnärsförsäkring utifrån det grundbelopp som ingår i försäkringen. Om du har dyrbar egendom kan du höja försäkringsbeloppet.

Kontakta oss idag så hjälper vi dig!
Telefon 08-440 54 40 · www.gefvert.se

Gefvert

Tack för ditt stöd

Vi fick omfattande stöd från medlemmarna i Wikimedia-frågan. Via Facebook och hemsida, epost och vanliga brev, telefon och sms. Många intygar hur viktigt HD beslutet är för konstnärerna. Styrelse och personal tackar för förtroendet.

Vd Mats Lindberg med skulptur av Margaretha Krook signerad av Marie Louise Ekman, Heinrich Muellner, Hanna Beling och Tilda Lovell.

Glöm inte oss när du flyttar

När du flyttar, byter bankkonto och/eller byter e-post. Felaktiga uppgifter kostar tid och arbete, vilket som bekant är pengar.

Sök IV senast den 15 september.

Sista ansökningsdag för IV, individuell visningsersättning är 15 september. Läs mer om IV på hemsidan.

Bli starkare i din konstnärsroll: Bli medlem i KRO/KIF

Gå in på kro.se/bli-medlem.

KRO/KIF

Konstnärernas Riksorganisation
Sveriges Konsthantverkare & Industriformgivare

KONSTNÄRSSTIPENDIER

Gun och Åke G Selins stiftelse utdelar stipendier till verksamma eller pensionerade konstnärer (målare) samt författare verksamma i f.d. Älvsborgs län. Minimiålder för sökande är 21 år och sista ansökningsdatum är 15 september.

För ytterligare information och ansökningsblanketter v.g. kontakta:

Christina Backman
Backman Consulting AB,
Erik Dahlbergsgatan 11 B,
41126 Göteborg
christina@backmanconsult.se

zinkvit.se

